Postimees

67. aastakäik. Jlmub iga päew.

„Postimehe“ esmaspäewase numbri asemel ilmub „Postimehe Nädalaleht“.

Toimetuse ja talituse adress: „Postimees“. Tartu. — Kõnetraadid: talitusel nr. 80, toimetusel nr. 186 ja nr. 2-86. Telegrammi-adr.: Postimees Tartu.

Toimetuse kõnetunnid: Jaani uul. nr. 11/13, lehe toimetuses igal äripäewal kella 11—1 lõunal. Peatoimetaja kõnetund 12—1.

Käsikirjad mitte-kirjasaatjate poolt arwatakse hinna alla, kui neile tasunõudmine peale on kirjutatud. Tarwitamata käsikirjad hoitakse ainult sellekohase! soowil alal.

Tellida wõib lehte igast päewast alates kuni iga kuu wiimase päewani. **Adressi muutmise** korral tuleb 10 marka maksta ja wana adress üles anda. **Saatmata-jäänud numbrid** saadab lehe talitus ainult 14 päewa jooksul peale numbri ilmumist maksuta järele.

Üksik nummer maksab 3 mk.

„Postimehe“ tellimisehind kuus:

Kodumaale: { Talitusest ise ära wiies: 68 marka. Postiga koju kätte saates: 75 marka.

Wäljamaale: . . . . . 200 marka.

„Postimehe Nädalalaht“ maksab „Postimehest“ lahus tellides: postiga koju kätte saates kuus 12 marka, talitusest ise ära wiies 10 marka.

Kuulutuste weeru millimeeter kuulutuste küljel 4 marka, lehe eesotsas 8 marka ja teksti keskel 10 marka. Eelmise päewa õhtuni ülesantud kuulutused ilmuwad järgmisel päewal.

Hinnaliste lisada tellimisehind:

„Lasteleht“ 1 kuu 6 marka, 6 kuud 35 marka, 12 kuud 70 marka
„Terwis“ 1 „ 6 „ 6 „ 35 „ 12 „ 70 „
„Sädemed“ kuus: ise ärawiies 40 m., postiga 45 m. Üksik nr. 25 m.
Lahus tellides maksab „Terwis“ ja „Lasteleht“ kumbki 10 marka kuus

Nr. 309. Pühapäewal, 18. (5.) nowembril 1923. **Nr. 309.**

Athena
Küütri tän. 1.
Algus pühapäewal kell 3, äripäewal kell 5 p. l.

Soowitaw ainult täisealistele!
Öölapsed ehk need, kes warjus käiwad.
Kombedraama 6 osas Hedwig Aardi samanimelise romaani järele. Saksa Riigiooperi balleti ja paremate näitlejate osawõttel.
Lõpuks lõbus naljamäng. — — — — — — Mängib salong-orkester.

Täna „Jllusionis“ rahwaetendus.
Algus kell 10, lõpp kell 1. — Pileti hinnad 10, 15, 20 ja 25 mk.
LIA MARA kaastegewusel huwitaw waatemäng 7 osas — **KOMETITEGIJA KURBMÄNG.** —
Lõpuks naljapilt.
Jgaüks, kes Lia Marat weel näha soowib, see ei jäta täna „Jllusioni“ tulemata, sest see on wiimane aeg, seda huwitawat eeskawa näha saada.

„Ideal“
Täna wiimast päewa!
Rutake waatama!
Kahekordne suurepärane eeskawa „Unioni filmi“ paremateſt piltideſt.

„Violetta“
...ja armastus sai talle hauaks...
Kurbmäng elust 5 jaos. Peaosas kuulus — — — **Pola Negri,** M. Warkonski, Paul Otto ja teised paremad artistid.
Ülihuwitawad balli sisseenid. Uuemad moed.

„Naisterahwas praktiseerib“
Ülilõbus! Rutake!
Fars 5 aktis. Peaosas — — **Mia Mai** ja teised.
Algus äripäewadel kell 5, pühapäewadel kell 3.

Kuid kihla- ja lauiatuse-sõrmuseid.
Wenn. Kippasto. Tartus, Aleksandri t. 4.

Eesti Rahwaerakonna awalik kõnekogu

peetakse pühapäewal 18. now. kell 3 p. l. „Wanemuises“.

Kõnelewad: Prof. P. Põld aine üle **„Mispäraft on linna walitsemisesse järjekindlust tarwis“** ja linnapea K. Luik — **linna majapidamisest.**

Sisseminek kõigile waba.

Riigi- ja omawalitsuste teenijate pensioniseadus.

Riigikogu rahaasjanduse alamkommisjon on neil päiwil nue „riigi- ja omawalitsuste teenijate pensioni seaduse“ kolmandal lugemisel lõpetanud, seaduseelnõu on rohkearwuliste parandustega, mis alamkommisjon tegi, uuesti läbiwaatamine rahaasjanduse peakommisjoni lähemal koosolekul.

Teadagi oodatakse seda seadust laialistes ametnikkude ringkondades arusaadawa põnewusega. Mitte üksi need ei oota seadust, kes teenistuses wanaks läinud ja õigusega puhkusele wõiwad minna, waid ootawad seda seadust ka ministeeriumid ja omawalitsused, sest nende juure on kogunud teenijaid, kelle tööjõud õige wähkseks on jäänud, nii et asjaajamine selle all kannatab, kuid neid ausaid inimesi ei olnud wõimalik ametist wabastada, sest et neid saatuse hooleks palgata ei wõinud jätta.

Kuida öeldud, seadust oodati kannatamatalt, ja nii mõnigi etteheide oli kuulda walitsuse ja riigikogu aadressil, et miks tema elluwiimine nii pikale wenib.

Kuid siin peame tähendama, et need etteheited ülekohtused on. Pensioniseadus on riigimajanduses nii suure tähtsusega, ta paneb tuntawad kohustused ja wäljaminekud matsumaksjate kodanikkude peale, et seda seadust mitte üle pea kaela ellu wiia ei tohi. Ta ei ole ka selleloomuline seadus, mida hõlbus on iga silmapilk parandada ja palgata. Sellepärast on tema wiibimine arusaadaw.

Seaduse eelnõu mahutab enesesse, nii nagu ta alamkommisjonist wälja on tulnud, 111 paragrahwi, on siis üks pikemateſt seadustest, mis õige üksikasjaliselt on wälja töötatud. Ja üksikasjaliselt sellepärast, et tema mitte üksi juhtnöörks ei ole ametiasutustele ja pensioni maksjatele, waid ka arwurikastele pensioni saajatele, kelle seas lihtinimesi õige palju on, kellel mitte juriidilist haridust ei ole ja kellel sellepärast mitte kerge ei ole lühikeste märkuste ja tähenduste peale üldisteſt seadustest seletust ja lisa otsida sellele eriseadusele. Püüti nii töötada, et see seadus pensionisaajale kodanikule kõik pakuks, mis tal oma õiguste tarwitamiseks ja kaitsmiseks tarwis läheb.

See põhimõte tegi alamkommisjoni töö õige keswaks, sest õige palju tuli seaduses, et ta kergem ja lihtsam lugeda oleks, juba redaktsioonilisi parandusi. Seaduse oli omal ajal jurist wõõrakeelsete seaduste järele Wene keeles wälja töötanud ja ta oli siis sellest keelest lõpulikul kujul tõlgitud. Et siin keelelisi ja lauseehituslisi parandusi tarwis, on arusaadaw.

Seadus, mis nagu öeldud, 111 paragrahwist koos seisab, langeb kahte jatku. Esimene jagu käsitab 1) seaduse üldmäärusi, 2) pensionisid ja ühekordseid toetusrahasid, 3) neid pensione ja toetusrahasid perekondadele ja 4) pensioni- ja toetusraha kaotamist.

Seaduse teisel osal on järgmised alaosad:

1) pensioni ja toetusraha nõudmise ja määramise kord; 2) edasikaebamise kord pensionikommisjoni otsuse peale; 3) pensioni määramise tähtajad; 4) pensioni toetusrahade wäljaandmise kord ja 5) pensionimaksmise lõpetamine.

Nagu näha siis: esimeses jaos on peaasjalikult seadus ise oma sisuga, teises tema käsitamise kord.

Waatame lühidalt siis esimese jao sisu, sealjuures üksikuid peensusi kõrwale jättes, mis seadusest, mis loodetawasti mitte enam kaua ei wiibi, järele lugeda wõib.

Tähtis on esimeses joones: kes saab pensioni, kes on selleks õigustatud?

Seaduse 1. paragrahw ütleb selle kohta: pensioni ja ühekordse toetusraha saamise õigus on nende teenistusest wabastamise puhul kõigil, kes teeniwad riigiajutustes, omawalitsuse asutustes, üksköik, kas nad sinna walitud wõi nimetatud, ja neil isikutel, kes teeniwad awalikkudes koolides ja õigustega eraõppeasutustes õpetajatena. Pensioniseaduse alla kuulub ka riigiwanem ja ministrid.

Riigikogu liikmed, kes mitte riigiteenijate hulka ei kuulu, pensioni ei saa, kuid kui keegi omawalitsuse- wõi riigiteenija riigikogu liikmeks saab walitud ja pärast jälle riigi- wõi omawal. teenijaks hakkab, siis ei arwata tal seda aega, mis ta rahwasaadikuks olnud, pensioni wäljawõtmise ajast mitte maha.

Teenistus, mille eest pensioni saab, ei tohi olla mingi kõrwalamet, waid ta peab amet olema, millele teenija suurema osa oma jõust pühendab. Et ameti ja kõrwalameti asjus siiski waieluſi wõiks tõusta, siis otsustab seda riigiwalitsus. Rahwawäclased ei kuulu selle pensioniseaduse alla, sest nende kohta maksab eriline seadus selles asjas.

Pensioni saawad niihästi riigi- kui ka omawalitsusteenijad riigikassast, pensioni kapitalist, mis moodustatakse järgmistest summadest:

a) kohe selle seaduse maksmahakkamisel määratakse riigi poolt pensioni kapitaliks 15 miljoni marka.

b) igakuulistest maksudest, mis oma põhikirjade järele maksawad riiklised ettewõtted, kes eripõhikapitaliga töötawad, niisama omawalitsusasutused ja awalikkude õigustega erakoolid oma teenijate palga suurusest kuni 8 proisendini ja 3) iga-aastastest summadest, mis tarwidust mööda töö-hoolekandeministeeriumi eelarwe järele riigikassast määratakse. Protsendi kõrguse, mis eelnimetatud ajutused iga kuu pensionikassasse peawad maksma, määrab iga aasta kohta ette wabariigi walitsus töö-hoolekandeministri ettepanekul. Teenijate palkadest mahaarwamisi pensionikapitali heaks ei tehta.

Palga all mõistetakse palka rahas ja natuuras ühes alalise lisatasuga, kuid sinna alla ei kuulu summad, mis antakse erakorralisteſ wäljaminekute katteks, eriliste töödе tasuks, samuti ka mitte preemiad, tasu puhaskasust, ületunni töödе tasu ja perekonna abirahad.

Natuuras saadud palga rahaline wäärtus määratakse kindlaks iga teenistuse koha juures palga määramisel juhtnöörde järele, mis annab töö-hoolekandeminister.

Kui isik teenib mitmel kohal, mis pensioni saamiseks õiguse annawad, siis wõetakse pensionikapitali maksu ainult ühe teenistuskoha palgamäära järele ja nimelt selle koha järele, kus kõrgem palk on. Annab üks õpetaja tunde mitmes koolis, siis jagatakse pensioni kapitali maks nende koolide wahel normaaltundide tasu piirides antawate tundide arwule wastawalt.

(Pooleli).
A. J.

Tallinna hippodroomi awamine
on wihmaste ilmade pärast edasi lükatud
25. nowembriks s. a. kl. 12.30 p. l.
Tallinna hippodroomi juhatus.

Oma töostuse
wankrimääre, tawott, köied, nöörid, törwanöörid, laewa winnid, masinarihmad
j. n. e.
K.-ü. Jaan Maim A.-ü., Tartus,
Wabriku tän. nr. 3. Tel. 3-59.
Kauplus Kaubahoow nr. 21-a.

Kaubanduskontor Bekmann & Ko.
Tallinnas, Pikk tän. nr. 30. Kõnetraat 11-65.
Müüb ladust:
Aniliinwärwe, igasuguseks tarwituseks,
Glaubersoola, kristal. ja kalts.
Seatina, pankades
Seatina torusid, igasugustes läbimõõtudes
Tsingitud ämbrid,
Tee- ja õlleklaase, Saksamaa walge klaas
Lambiklaase,
Elektripirnid „Osram“,
Elektritaskulamp. batareid

Soowitan
suures wärwirikkas walikus hästi mõõdukate hindadega:
Prants. willast lõnga
2-, 3- ja 4-kordset,
koetud will. naister. jakke swiitrid, spordi- ja lastekostüüme, mütse, shalle ja käsitööniite D. M. C.
Müük suurel ja wäiksel arwul.
Wenn. Lepp
Tartus, Kaubahoow nr. 2, telefon 4-81.

Detsembrikuu
Inglise moelehti
pärale jõudnud.
Soowitab
„Postimehe“ raamatukpl.
Suurturg nr. 16.
Telef. 250.

Warsti jõuab Athenasse suurfilm
Wana Heidelberg
Kogu Tartu peab seda pilti waatama.

Wana Heidelbergi
peaosasid etendawad Ewa May, Paul Hartmann, Werner Krauss.

Mätsepaari Ed. Uusen
Promenadi tän. nr. 4,
walmistab tellimise peale rätsepatöid, oma- kui ka tellija riietest, püüab teha korralikult. Hinnad wõimaluse järele mõõdukad.

Ka wanas ülikooli linnas Tartus saab
Wana Heidelberg
oma kuulsusewäärilist osawõtmist leidma.

Tänast lehte on 8 leherülge.

Kokkuhoidlikud perenaised tarwitawad kuulsama Hollandi Van den Bergh'i wabriku

kunstwõid Vitello ja taimewõid Sanella

Nõudke oma tolduainete kauplusest **Vitello't** ja **Sanella't**.

Esitaja: A. Einpauli pilmaärl, Tallinn, Silmoni uul. nr. 19.
Tartus wõtab telilimisi wastu: W. Johanson, Rila uul. nr. 55.

Jõudis müügile:

Wõetisõpetus — J. Lehtmann. **Põllumajapidamise õpetus** — A. Rebane. **Hobuste wanaduse hindamine** — A. Rängel. **Kuidas kaswatada ja toita sigu** — G. Pulk. **Metsakasutus** — O. Daniel. **Seadused, määrused ja juhtnöörid maareformi teostamiseks Eestis**, täielik trükk.

Põllumehe taskukalender-käsiraamat 1924.

Ajakirja **„Agronoomia" nr. 7.** Sisu: **A. Arras:** Meie loomaarstilise hariduse puudused ja abinõud nende kõrwaldamiseks. **N. Rootsi:** Meie külwikordadest. **L. Rinne:** Niiduwiljus meie madalsool, referaadid, aruanded, ülewaated, kroonika. Ladu: Tartus, Holmi uul. 12; Tallinnas, Suur-Roosikrantsi uul. 12.
Kirjastus-Ühisus „Agronoom".

Hellenurme püüliweskis

algab töö esmaspäewal, 19. nowembril.

Sissesead täielik, masinad kõige uuemad. Töö kiire, korralik ja odaw.

Päewaudised.

Riigikogu koosolek, 16. now.

(Järg.)

Reedesel riigikogu koosolekul jatkati waieluśi proletaarliste üliõpilaste toetuse seaduse üle kuni 1/2 10 õhtul, millal koosolek kwoorumi puudusel lõpetati.

Esimene üleriikline põllumajanduse näitus peetakse 1926. a.

Nagu waremalt teatatud, oli kawatsus esimest üleriiklist põllumajanduse näitust nuel alusel ära pidada 1925. aastal. Nüüd on põllutööministeeriumis näituse nõukogu eelnõu ümbertöötatud ja wabariigi walitsusele esitatud. Eelnõus on ette wõetud muudatused selles mõtes, et esimene üleriikline põllumajanduse näitus peetakse ära 1926. aastal. Samuti on ka põhimäärustes muudatusi ette wõetud.

Põllutöö ja majapidamise koolide wõrgukawa ümbertöötatud.

Nimetatud koolide wõrgukawa, mis wabariigi walitsuse otsuse põhjal maakonnawalitsustele seisukoha wõtmiseks kätte saadeti, on põllutööministeeriumis ümbertöötatud wastawalt maakonna walitsuste soowidele. Uus wõrgukawa, mis walitsusele kinnitamiseks esitatakse, sisaldab 77 põllutöö ja majapidamise kooli, selleśt 10 õppeasutust Harjumaal, Wirumaal ja Taatumaal, Wõru ja Järwamaal kumbkis 8, Wiljandimaal 7, Lääne-, Pärnu- ja Saaremaal igas ühes 6, Walgamaal 4 ja Petserimaal 2.

Wiina wabamüügi seadus

on rahaministri poolt wabariigi walitsusele esitatud. Seadus oli 16. jkp. arutusel ja otsustati anda erikommisjoni.

Töostusettewõtete registreerimise seaduse-eelnõu.

Eile oli kaubandus-töostusministeeriumis koosolek, kus arutusel oli töostusettewõtete registreerimise seaduse-eelnõu. Wiimase läbiwaatamisega ei jõutud lõpule, sest siin teeb raskusi seaduse-eelnõu side wäljamaa äriettewõtete registreerimisega Eestis ja maksustamise küsimus. Põhimõtted on aga juba kindlaks määratud.

Autobussi ühenduse korraldus päewakorral.

Teedeministeeriumis on päewakorral autobussi liikumise korraldamise küsimus 1924. a. peale, kusjuures arwesse tahetakse wõtta käesolewa aasta kogemusi sel alal. Samuti tahetakse rewidecrimisele wõtta küsimus, kas ei tuleks loobuda loaandmisest ühe ja sama liini peale mitmele ettewõtjale. Praktika on näidanud, et mitmele ettewõtjale loaandmine liini peale, mida mitte üig ei eksploateerita, ainult segadusi sünnitab.

On wõimalik, et tulewa aasta peale autobussi tariifid tariifide nõukogu poolt kindlaks määratakse. Praegu on mõnel liinil wõistlus sõiduhinna 4—5 marga peale klm. pealt alla surunud.

Autobussi sõidulubasid on teedeministeeriumist wälja antud 93 masina peale: Harjumaal 12, Läänemaal 8, Wirumaal 8, Tartumaal 7, Wiljandimaal 2, Pärnumaal 21, Wõrumaal 1, Saaremaal 3, Petserimaal 2, Järwamaal 2.

25 protsent loawõtjatest on liinid awamata jätnud.

Nüüdsest peale tahetakse nõuda, et kõik autoomnibussi juhid sellekohase eksami ära annaks. Teedeministeeriumi juures olewa katsekommisjoni poolt on 96 autojuhile tunnistused wälja antud, kuna eksamil oli 176.

Tagawarawäe-ohwitseride Eesti keele eksamid.

Esimene katse tagawarawäe-ohwitseridele, kes puudulikult riigi keelt oskawad, oli 14. jkp. sõjawäe õppeasutuste juures. Eksamile ilmusid 28 ohwitseri, kellest rahuloldawalt eksami lõpetasid 11.

Oma hobuse kaasawõtmise kord kaitsewäe ratsawäkke kaotatakse ära.

Seni on maksew 1921. a. saadik sõjaministri päewakäsk, mille järele ratsawäkke wastuwõetud sõdurid wõisid oma hobusega kaitsewäes teenida. Kogemused on näidanud, et oma hobusega teenijaid ilmus koguni wähe: 1921. a. 5 meest, 1922. a. 3 mest ja käesolewal aastal 1 mees. Sellepärast kawatseb sõjaminister seda päewakäsku ära muuta.

Poola walitsuse wõit.

Berliinist, 17. now. (Trj.) Poola walitsusele umbusalduse ettepanek lükati 195 häälega 175 wastu tagasi.

Ruhri- ja Reinimaa sündmused.

Walitsuse kawatsused.

Läbirääkimised lähewad nurja. Töö-puudus ja rahutused.

Berliinist, 17. now. (Trj.). Riigi walitsus otsustas okupeeritud piirkonna olusid sel teel korraldada, et eriasutusele, mis laiendatud omawalitsuse alusel luuakse, teatawad majanduslised wolitused antakse. Asutus kannaks okupatsiooni kestwusel majanduse korraldamise eest hoolt. Walitsuse otsuse läbiwiimine ripub 15-liikmelise komisjoni nõusolekust. Komisjon kutsutakse täna riigikantsleri juure.

Selsinkirjenist teatatakse, et kaewanduste juhatuste ja tööliste läbirääkimised uute palkade asjus nurja läksid.

Ameerika arwanne näitab, et okupeeritud piirkonna kaewanduste juhatuste ja mieum (liitlaste waheline kontroll-kommisjon) wahel, mis 5 nädalat kestsid, selle tõttu tagasi ei annud, et mieum keeldus kaewanduste sõesaadetusi ja maksusid sularahas reparatsiooni arwel wastu wõtmast.

Otto Wolff'i ja prantslaste kõkkuleppe läbiwiimisel tuli niiwõrd suurte rasustega wõidelda, et produktsioon poole wõrra wähenes.

Pearaskuseks on halwad kaubaweo tingimised. Wolff'i kontsern on sunnitud uusi läbirääkimisi alustama.

Nauenist, 17. now. (Trj.). Okupeeritud piirkonnas oli wiimastel päewadel tõusseid kommunistide ja tööta tööliste rahutusi. Düsseldorfis oli reede suuremaid rüüstamisi, mässajad barrikateerisid ennast hoonetes.

Essenis said tööta tööliste ja politsei kokkupõrkel 3 töölist ja 1 politseinik surma, 30 töölist ja 5 politseinikku haawata.

Dortmundis said kokkupõrgetes 7 mässulist ja 3 politseinikku haawata.

Weel üks Hitleri sõber arreteeritud.

Berliinist, 17. now. (Trj.). „Voss. Zeitung" teatab, et endine Baieri minister Roth Münchenis wangistati. Ta on üks tulisematest Hitleri poolehoidjatest.

Mussolini Saksa kroonprintsi wäljaandmise wastu.

Itaalia diktaator nõuab Ruhri piirkonna ewakueerimist.

Berliinist, 17. now. (Trj.) Roomast teatatakse, et Mussolini senatis peetud kõnes tähendas, ta olewat Inglismaaga ühel arwamisel, et Saksamaalt endise kroonprintsi wäljaandmist nõuda ja uusi Saksa maa-alasid okupeerida ei wõi. Itaalia soowitawat Ruhri piirkonna ewakueerimist ja heakstegemise nõudmiste wähendamist. Itaalia lubawat Saksamaad raske probleemi lahendamisel toetada.

Kõne lõpul tähendas Mussolini, Itaalia wõiwat kartuseta tulewastele sündmustele wastu minna — tema sõjawägi on walmis.

Kuidas liitu alal hoida?

McNeilli kõne Cambridge'is.

Londonist, 17. nowembril. (Trj.) Cambridges kõnet pidades puudutas wälisasjade sekretäri abi McNeill wälispoliitilist seisukorda. Ta ütles: walitsuse ülim mure on, kuidas alal hoida liitu meie liitlastega suures sõjas. Walitsus soowib, et meie ja meie liitlaste prantslaste wahel mingisugust lõhet ei tekiks. Kõneldes silmapilgul, mil seisukord eriti raske, tahaks ma ainult öelda: kuigi tõsiseks kartuseks põhjused olemas on, ei taha ma isegi nüüd loobuda lootusest, et meie liitlased — prantslased meile siiski wõimaluse annawad nendega koos töötada meie huwisid tähele pannes, niisama ka sihti, mida meie õigeks peame.

Kindral Smutsi wiimase deklaratsiooni kohta tähendas McNeill: walitsus usub ühes Smutsiga, et maailma tulewiku parem lootus Briti riigi ja Ühisriikide koostöötamises peitub. Walitsus soowib, nagu Smutski, seda koostöötamist meie ja Ameerika wahel nii kaugeleulatawaks ja südamlikuks teha kui iganes wõimalik, tarwitades selleks igat metoodi, mida Ameerikal wõimalik teostada.

Toores puuwill jääb tolliwabaks.

Londonist, 17. now. (Trj.) Ajalehtede teatel andis Baldwin Lancashire puuwillatöötsusele kindla sõna, et ta toorest puuwilla maksu alla ei pane. Sel seletusel on loodetawasti wäga suur mõju Lancashire häälte peale parlamendi walimistel.

Wäljamaalt.

Lätimaalt.

Läti-Eesti segakommisjon.

Tallinna konwerentsil ettenähtud segakommisjon tolliunooni küsimuste korraldamiseks seatakse kokku „Latw. Wehstn." teatel tulewal nädalal.

Eesti laulukoori külaskäik.

30. nowembril ja 1. detsembril annab Eesti laulukoor „Ilo" Riias kontserte. Eesti saadiku ettepanekul on linnawalitsus nimetatud kontserdid linnamaksust wabastanud.

Wenemaa takistab Läti waranduste reewakueerimist.

Läti walitsuse wolinikule ei anna nõuk. wõimud luba järelejäänud ujuwaid abinõusid ja merikooli inwentaari ära tuua.

Riigi kontrolöörits pahempoolne sotsiaaldemokraat.

Parlamendi ildkoosolekul waliti riigi kontrolöörits pahempoolne sotsiaaldemokraat N. Ywanow. Parempoolne ajakirjandus ei ole waliimiste tagajärgedega rahul.

Inglismaalt.

Ühe lokomotiiwi 15pp.

Londonist, 17. nowembril. (Trj.) Katalsepade lokaut laewaehitustöötusest, mis seitse kuud kestis, lõppes eile kokkuleppega ettewõtjate ja meestele wahel.

Lord Robert Cecil peeriks ülendatud.

Londonist, 17. nowembril. (Trj.) Kuningas ülendas lord Robert Cecili, praeguse kabineti salapitsatihoidja ja Briti esitaja rahwasteliidu nõukogus, peeriks. Kuuldawasti on see ülendus tänutäheks suure töö eest, mis Cecil liidu heaks tegi. Raske töö tagajärjel, mida Korfu wahejuhtumine Genfile andis, halwenes Cecili terwis, nii et ta wiimasel ajal puhkama pidi. Kuuldawasti olewat arstid talle nõu annud parlamendi walimiste wõitlusest mitte osa wõtta.

Greekamaalt.

Sõjakohtu otsuse täitmine edasi lükatud.

Berliinist, 17. now. (Trj.) Ajalehtede ja erakondade protesti tõttu otsustas Greeka walitsus surmamõistetud ohwitseride hukkamist edasi lükata.

Uuemad teated.

Kaitsewäe pensioni seadus,

mis sõjaministeeriumi poolt wabariigi walitsusele esitati, on nüüd walitsuse poolt erikommisjoni läbikaalumiseks antud. Erikommisjoni kuuluwad sõja-, raha- ja töökoolekandeministeeriumi esitajad. Kommisjon töötab kiires korras. Seaduse wastuwõtmist riigikogu poolt on loota kewade poole talwe.

Rahwamajandus.

Eesti osawõtmine näitustest Prantsusmaal.

Esmaspäewaks on kaubandustöötusministeeriumis nõupidamine kokku kutsutud, kus arutusele tuleb Prantsusmaal (Lyonis ja Pariisis) korraldatawatest näitustest osawõtmise küsimus.

Samal koosolekul tuleb arutusele küsimus kaubaladu asutamise kohta Londonis. Seda ladu on wõimalik asutada ühes Lätiga. Kuuldawasti kaldub kaubandustöötusministeerium arwamisele, et ladu tuleks asutada eraldi lätlastest.

Paberiwabrikutel Wenemaalt tellimisi oodata.

Eile hommikul jõudsid Wenemaalt tagasi paberitöötuse esitajad hrad Sommer ja Makowski, kes seal nädalapäewad wiibisid ja Wene wõimudega paberitellimiste asjus läbi rääkisid. Nagu kuuleme, on meie paberiwabrikutel lootust Wenemaalt tellimisi saada.

Lina standardi kindlaksmääramine.

Kaubandus-töötusministeeriumis on praegu päewakorral lina standardi kindlaksmääramise küsimus. Selle lahendamine anti erikommisjoni kätte, kes oma töödega tulewal nädalal lõpule jõuab.

„Dwigateli" wagunitehas hakkab täiel jõul töötama.

Kaub.-töötusminister wabrikut üle waatamas.

9. mail s. a. läi „Dwigateli" wagunitehas ametnikkude ja tööliste üldise streigi tõttu seisma. Nüüd, peale kuuekuulise töösseisaku, on tehases nädala päewade eest tööd jälle alganud, nagu „Pwl." kuuleb. Wabariku walitsus on ligi 200 uut töölist kaubelnud, osalt on wanad töölised tagasi tulnud.

15. now. käis kaub.-töötusminister hra Rostfeldt, tema abi hra Hurt, töötusofakonna juhataja inf. Lukk ja inf. Imelik wabrikut waatamas.

Minister oli eriti huwitatud wedurite parandustööde käigust ja põhjustest, mis töö normaalkäiku takistawad. Wene wedurid saawad nii põhjaliku paranduse, et peaaegu uutena wälja tulewad tehasest.

Puutöötuse töökodades waadati „Aeronautile" walmistatud aeroplaanisid, peale selle wankreid, mida suur kogu tagawaras, wiljajorteerimise masinaid ja teisi põllutööriistu.

Praegu on tehases walmis 17 kilometuswagunit ja 5 neljanda klassi wagunit. Uhtlasi on tehases olemas suur hulk walmis waguni osasid, mis wõimaldaks wagunid suuremal arwul walmistada.

Tehasel on tellimine 9 linna tramwaiwaguni peale, millest 3 wagunit 1. aprilliks walmis pidid saama. Kuigi tehas töösseisaku tõttu palju aega kaotas, loodetakse tellimisi siiski tarwilikuks tähtajaks tähta.

Lähemal ajal läheb tehas põlewkiwi küttele üle, kuigi praegu kiwisõega kütetakse.

Edasi waadati weel wase- ja malmiwalamise töökodasid ja materjalide ladusid.

Ülewaatusest saadud mulje tõttu arwas minister, et tehasel waguniehituse ja igasuguste mehaanikatööde tegemiseks suured wõimalused on. Ta lubas omalt poolt toetust, et tehasele tellimisi antakse, mis wõimaldaks töid täiel määral alata ja olewaid materjale ja abinõusid kasutada. Enne streiki töötas tehas 500 töölisega, nii et praegu weel suur hulk tööjõudu puudub.

Politseiülemate koosolek,

mis ligi 3 päewa kestis, lõppes eile. Esimesena oli arutusel siseministri poolt kinnitatud

1923./24. aasta töökawa.

Meie politsei asjaajamine on pärit Wene ajast. Endisel ajal on seda mitmeti parandatud ja lapitud, kuid siiski on asjaajamine keeruline ja raske. 1919. ja 1920. a. on antud ringkirju, mille arw sadadesse ulatab. See arw ja asjaolu, et mõnedki neist ringkirjadest tegelikult elunõuetele ei wasta, teeb asjaajamise weel keerulisemaks. Et raskustest üle saada, tuldi koosolekul otsusele asutada 2-liikmeline kommisjon, kuhu kuuluwad üks majanduse ja teine asjaajamise alal wilunud jõud. See kommisjon waataks kõik korraldused ja ringkirjad algusest peale läbi ja heidaks nende hulgast wälja need, mis otstarbekohased ei ole. Peale selle töötab kommisjon wälja esialgse asjaajamise kawa ja jõudab kohtadele, et tema otstarbekohasuse üle selgusele jõuda. Kog tud materjalide põhjal töötatakse wälja kawa, mille politseiülemate koosolek läbi arutab. Lõpulikult kinnitab selle kawa siseminister. Samuti waatab kommisjon läbi kõik „Riigi Teatajas" awaldatud määrused, mis politsei tegewuse kohta käiwad, et nende hulgast eemaldada niisugused, mis tegeliku elu nõuetele ei wasta.

Omawalitsuste poolt wäljaantawaid määrusi peetakse soowitawaks politsei peawalitsuse poolt läbi waadata.

Omawalitsuse asutused annawad tihti wälja sundmäärusi, millega politsei peale kohustused pannakse, mis wiimase ülesannete hulka ei kuulu. Et nende mitteotsekohaste ülesannete täitmine politseid koormab, wõeti politseiülemate koosolekul soowiwaldus wastu, et kõik omawalitsuste poolt wäljaantawad sunduslikud määrused enne kinnitamist politsei peawalitsuse poolt läbi waadataks.

Koosolekul wastuwõetud soowiwaldused.

Seni seisis politseikordnikkude ettewalmistus õige nõrgal alusel. Tuli ette juhtumisi, kus politseikordnik ei teadnud, missugused uulitsad tema raiooni kuulusid. Samuti ei teadnud ka nad asutuste asupaika. Et seda puudust osaliki kõrraldada, on Tallinna politsei jaoks teokiil käsiraamat, kuhu on koondatud kõik teated, mis jaamiseks kodanikud politseikordniku poole wõiwad pöörata.

Politseiülemate koosolek tunnistas peale selle põhimõttelikult tarwilikuks politseikooli asutamise, mille teostamine aga niipea wõimalik ei ole, ja et kordnikka nende töö juures mitte ära kiskuda, leiti tarwilikuks esialgu poli seikordnikkude õpetamist kohtadel korraldada.

Omawalitsuse maksude sissenõudmise asjus

wõeti wastu soowiwaldus, et omawalitsused ise peawad kõik abinõud oma maksude sissenõudmiseks tarwitusele wõtma. Wastuwaidlemata korras tulewad sisse nõuda riigi maksud ja trahwid.

Sissenõutawate maksude lisaraha wõtmise asjus maksude peawalitsuse ja politsei kajuts jõuti otsusele, et see määrus, millega lisaraha wõetakse, tuleks muuta mitte ainult politsei, waid ka maksude peawalitsuse kohta. Ei peaks see otsus läbi minema, siis tuleks lisaraha üle riigi kõikide politseiametnikkude wahel ära jagada.

Minewal aastal pandi maksma määrus, et politsei maksude sissenõudmisel raha wastu wõtta ei wõi, waid peab kodanikule ainult tähtaja kuulutama, mis ajaks maks peab tasutud olema. Selle mitte täitmisele järgneb oksjon. Maal tekitab sarne kord politseile palju raskusi. Sellepärast wõeti wastu soowiwaldus, et politsei wõib wastu wõtta maksu summa kuni 5.000 margani.

Politsei warustuse asjus.

Tulewast aastast alates kawatsetakse ära kaotada politsei warustamine natuuras, andes selle asemel warustuse raha 800 mrk. kuus. Politsei ülemad leiawad, et see raha, mis iseenesest wäike, politsei wäikse palga kõrwal nii kui nii ära kaob, mille tõttu politseinik ilma riieteta jääda wõib. Sellepärast wõeti wastu soowiwaldus, et politsei warustamist natuuras, wälja arwatud jalanõud, jatkatakse.

Sõjawäelastele autasu wäljaandmine kawatsetakse lõpetada.

Wabadusesõjast osawõtnud sõjawäelaste autasu ühekordse toetusraha nõol on suuremalt osalt juba wälja maksetud. Wälja jagamata on weel summa neile, kelle elukohad sõjawäe korralduswalitsusele teadmata. Autasu maksetakse wabadusristi kawaleridele iseklikult wõi tema seaduslikule wolinikule, kas otsekohe sõjawäe korralduswalitsusest, wõi saadetakse saaja elukoha järele kohaliku rahwawäe ülema kaudu. Samuti on surnud wabadusristi kawaleri naisel, lastel ja wanematel rahasaamise õigus. Korralduswalitsus kawatseb lähemal ajal raha maksmist lõpetada, mispärast raha wäljawõtmisega rutata tuleks.

Tagawara ohwitseride registreerimisest.

Tagawarawäe ohwitseridest, sõjawäe ametnikkudest ja arstidest, kes end elukoha järele politseis registreerinud ei ole, on 7 ikkut wastutusele wõetud, kellest mõned juba ratsaõõtumiku poolt trahwitud. Ülejäänud on farmaceutid, kude kohta politsei wõi wallawalitsusi registreerimise teadanded puudawad, 800 ümber. Kes end registreerinud ei ole, wõetakse peale uutaastat kohtulikule wastutusele.

Politsei peawalitsus politseile kingituste wastuwõtmise pühadeks ära keelanud.

Wene ajal oli kombeks, et ärid politseinikkudele pühadeks kingitusi koju saatsid. See komme on ka praegu weel mõnel pool maksmas. Politsei peawalitsus andis kindla käsu politsei ülematele, et nad oma ametnikkudele ära seletaks, et niisuguste kingituste wastuwõtmine lubataw ei ole. See on ikkagi kaudselt meelehea.

Uued seaduseelnõud.

Teedeministeeriumis jõuab lõpule laewade mõõtude ja sadama maksude seaduseelnõu wäljatöötamine. Esimese seaduseelnõu on wälja töötatud 1919. aastal wäljaantud kaebalaewade mõõtmise registreerimise korralduse osalisekś muutmiseks. Teine seaduse-eelnõu astuks s. a. 28. weebruaril wabariigi walitsuse poolt wastu wõetud sadama maksude tariifi asemele ja on selle täiendamine.

1. detsembrist antakse kodakondsuseta isikutele Nansseni passid.

Seni said kodakondsuseta isikud (emigrandid) politsei poolt ajutised isikutunnistused, mis oma formaadi tõttu sündsad ei olnud. Uhtlasi tehti rahwasteliidu Wene büroo poolt ettepanek emigrantide jaoks Nansseni passiwormi tarwitusele wõtta. Need passid on trükitud Eesti ja Prantsuse keeles, millega wõimalik on ka wäljamaale sõita. 1. detsembrist algab nende passide wäljaandmine.

Päästepaatide tellimine.

Mereasjanduse peawalitsus tellis o. s. Lennukilt 3 päästepaati, igaüks 20 inimese mahutusega. Paadid on nüüd walmis saanud ja seatakse üles Ösmussaare, Sõrwe ja Kuiwastu.

Tallinna teated.

Toetusraha Draamateatri studiole.

Haridusministeerium otsustas määrata 25.000 mk. toetusraha Draamateatri studio juhatajale P. Sepp'ale wäljamaa õppereisiks.

Ajaloolised andmed kaswatuslise-usuõpetuse arenemise kohta.

Prof. W. G. Alekseejeff.

Kuna Eesti wabariigi koolides rahwa tahtmisel jälle usuõpetust õpetatakse, kerkib õpetajaskonna ja terwe haritud seltskonna ette küsimus: kuidas korraldada selle kõhtsa aine õpetamist, et tal endist sholastilist tseloomu poleks, mis rahwa uuesti temast ära wõõrutaks. Nii on rahwas intelligentsile kalsumise, eksami annud. Kui usuõpetuse õpetamine endiseid eitawaid tagajärgi annab — hirwitamine aastasadade kestel saawutatud kultuurwäärtuste, üle hirwitamine, mis sagedasti tsünismini läheb, siis pöörab end rahwas uuesti niisugusest õpetamisest ära.

Kuid usuõpetuse õpetamist õigele alusele seada on wõimalik ainult siis, kui ka kõige teiste ainete õpetamine teadusliku pädagoogika nõuetele wastab. Nii siis tõuseb ühes usuõpetamise küsimusega ka üldise kooliõpetuse probleem päewakorrale.

1921., 1922. ja 1923. aastal „Postimees“ ilmunud „pädagoogilistes kirjades“ ja mõnesuguste broshüüride kritikas püüdsin ma näidata ligidat ühendust tähtsamate pädagoogiliste süsteemide arenemise ja mitmesuguste usuliste õpetuste wahel, Luteruse reformatsioonist alates. Kõigil nendel pädagoogilistel süsteemidel on keskkohaks usuliste elementide õpetamine. Need pädagoogilised süsteemid kujunewad lõpuks filosoof Herbarti teaduslikult põhjendatud, grandioosiks kaswatuslise õpetamise süsteemiks wälja. See süsteem ei aseta usuõpetust mitte ainult õpetamise keskkohta, kõige õpetuse ühendamiseks, kontsentreerimiseks, waid on ka otsast lõpuni nende seltskondliste ideedega läbi imbunud, mis ristiusus juba 2000 aastat tagasi tekkinud.

Esimest tõuget nii usuõpetuse, kui ka muu kooliõpetuse õigele alusele seadmiseks näen ma talupoegade sõjas kuulsaks saanud talupoegade juhi Thomas Münzeri tulistes jutlustes (1525). Siin heidab ta Luterusele ette, et tema õpetus wähem röhku heade tegude kui usu peale paneb, mille tõttu rahwa kõlblus ei parane. Waatamata selle peale, et Luterus Münzeriga mitmeti wastolus oli, panid wiimase jutlused ta mõtlema ja ta pidi Münzerile mitmes tütis õigust andma.

Need mõtted sundisid Luterust kiriku jutlusele abi otsima kooliõpetusest, sest et temas õige käsitamise juures kaswandikule rohkem tegelikke ja püsiwamaid kõlblikke elemente edasi anda wõib, kui ainult kiriku jutlusega. Nii pöörab Luterus ja weel enam ta sõber ja järeltulija Melanchton kooliõpetuse peale suurt tähelepanu piibli tõdede õpetamise mõtles. Kui kõrges arwamises Luterus pädagoogi kutsest oli, näitawad ta sõnad: „Mia tean, et see tegewus peale jutlustaja oma kõige kasulikum, kõrgem ja parem on, ja ma ei tea koguni, kumb neist parem on. Sest pole kerge talitsutada wanu koeri, teha woorulikuks wanu kelmisid, ja tihti on selleks kulutatud töö ja waew asjata; noori puid aga kui paenduwamaid on palju kergem kaswatada, kuigi sealjuures nii mõnedki murduwad.“

XVI aastasaja teine pool oma katoliikliise reaktsiooni ja sellele järgnewa kolmekümne aastase sõjaga on kõige hirmsam ajajärk Saksamaa ajaloos. See sõda laastas ka Baltimaid tuntawalt, kuid lõpves wiimaste kohta hästi ses mõttes, et siin rootslased walitsuse tüürile pääsid, kes selle maa walgustamiseks ja kultuuriliseks õitsenguks paljugi ära tegid. (Waata minu töö: „Плоды воспитательнаго обученія въ духѣ Каменскаго, Песталоцци и Гербарта. Юрьевъ. 1906.)

Kuid see nii kole ajajärk andis pädagoogilisele ilmale suure tegelase. Nimelt tõusis sel ajal Määrimaal suur pädagoog Amos Komenius [1]), keda nüüdsegaja kaswatusteaduse isaks hüütakse.

Komenius (1592—1670), kes „Määrimaa wendade“ juures õpetajaks ja piiskopiks oli, andis oma pädagoogilises süsteemis peakoha ristiusu tõdede õpetamisele. —

Rootsi kuninga kaastöölisteks, Oxenstjerna ja Skitte kutsel sõitis Komenius Rootsi, kus ta nimetatud meeste ülesandel õpperaamatuid oma metoodi järele kokku seadis. Neil õpperaamatutel oli sel ajal kahtlemata ka Baltimaade koolide peale mõju.

Pärast Komeniust on kooliõpetuse õigele alule seadmises palju teeneid usulisel pietistide koolil [2]), kes protestantismi enam tunnet ja aktiiwset woorust püüdis tuua.

Siis järgneb Pestalozzi [3]) (1745—1827) ja wiimaks Herbart [4]) (1776—1891), kes, täiendades eelmisi pädagoogilisi süsteeme, wiimaks ka usuõpetuse õpetamises tugewa aluse lõid ses sihis, et see õpetus õpilaste kõlblist kaswatust püüwaks teeks ja sellega hariduse lõpusihi saawutaks.

Tähelepanuwäärt on asjaolu, et Herbarti ristiusu õpetuse ideedest läbiimbunud kaswatusteaduse süsteem kõige puhtamal kujul on alal hoidunud prof. Reini eeskujulikus rahwakoolis Jeena ülikooli juures, kuna Jeena ometi üks tähtsam Saksa demokraatia keskkoht on, kellel seal kuulus rahwamaja Zeiss'i wabriku juures on.

1) „Postimees“ nr. 119, 1921. a.
2) „Postimees“ nr. 125, 1921. a.
3) „Postimees“ nr. 136, 1921. a.
4) „Postimees“ nr. 21, 1923 a.

10 kuni 800 mrk. rull tapeedid

kuulsamatest wäljamaa wabrikutest kõige uuemates mustrites. Tapeediliistud, laerosetid, linkrusta, halli wildipappi, aknaklaasi,

tammeparketti,

walgeid glasuuritud

seinaplatesid

kuulsast Meissneri portselaaniwabrikust soowitab

Herodes & Schaefer.

Spetsiaal-tapeedikauplus

Tallinn,

Uus uul. 3, tel. 24-11.

Päewaudised.

Elukallidus ja rahutused Berliinis.

Berliini trükitööliste streik lõppenud.

Berliinist, 16. nowembril (Trj.). Berliini trükitööliste streik, mis 6 päewa kestis, lõppes reedel. Streikijad asusid tingimisteta tööle. Berliini sõjawäe ringkonna juhataja käskis streigi kestes wangistatud tööliste juhte wabastada.

Kaupluste rüüstamised.

Berliinist, 16. nowembril (Trj.). Uus äkkiline hindade tõus kutsus Berliinis rahutusi esile. Mitmel pool linnas tuli rahwa kogumisi ja kaupluste rüüstamisi ette.

20. nowembrist tõstetakse Saksa postitariifi kahekordseks, seega maksab sisemaa kirja saatmine 20 miljardi marka.

Saksa paberimarga ärakorjamine.

Berliinist, 16. nowembril (Trj.). Kompetentsest allikast teatatakse, et 300 miljonist, mis rentpank riigi kasutada andis, jatkuma peaks paberimarga ärakorjamiseks. Riigipank algab neil päival paberimarga ärakorjamist.

Ameerika toiduainete laen Saksamaale.

Berliinist, 16. now. (Trj.) „Times“ teatab Washingtonist, et president Coolidge kongressil ettepanekuga esineda kawatseb, Ühisriigid laenaku Saksa walitsusele 150 miljoni dollarit toiduainete ostmiseks Ühisriikides. Summa kasutatakse Hoover'i juhatusel peaasjalikult raswaainete ostmiseks. Ainete ärajagamine jäetakse Saksa walitsuse hoole tingimisega, et midagi Ruhri piirkonna toitmiseks ei tarwitata.

Müncheni mässajate protsess.

Berliinist, 16. now. (Trj.) „Frankfurter Zeitung“ teatab, et Leipzigi maakohus Müncheni riigiräägandjate asjas oma kompetentsi mõjuwalt matsma panna tahab.

Tõsised rahutused Düsseldorfis.

Düsseldorfist, 17. now. (Trj.). Politsei, tööta tööliste ja rüüstajate wahel tuli kokkupõrge, kusjuures paljud haawata said. Tuhanded meeleawaldajad jooksid Kruppi asutuste peale tormi, politsei peale käsikranaate wisates ja tule awades on surnuid ja haawatuid.

Poincaré seletused saadikutekojas.

Londonist, 17. nowembril. (Trj.) Poincaré kõneles Prantsuse saadikutekojas ekspertide konwerentsi kokkukutsumise mõttest Saksamaa maksujõu arutamiseks ja ütles: „Ma oleks röömus olnud, kui Ühisriigid liitlaste tõõga oleksid ühinenud, kuid Prantsusmaa wõis wastu wõtta ainult uurimist reparatsiooni kommisjoni poolt.“

Mõtete lahkuminekud ühise bädaohu filmapilgul.

Saadikute konwerentsi koosolek laupäewal.

Sõjawäelise kontrolli sissefeadmine Saksamaal tarwilik. Briti saadik wõtab Londonist juhtnõõre. Prantsusmaa ei taha wiiwitada.

Londonist, 16. nowembril. (Trj.) Saadikute konwerents astub laupäewal Pariisis uuesti kokku. Koosolekul jatkatakse waielusi end. Saksa kroonprintsi tagasituleku üle ja Saksa walitsuse eitawa wastuse üle liitlastewahelise sõjawäelise kontrollkommisjoni julgeoleku kindlustamise asjus järelwalwe ajal. Ruhri okupatsiooni algusest peale teostasid sõjawäelist kontrolli kõigi liitlaste nimel üksi Briti ja Itaalia ohwitserid. Nagu kuulda, palus Prantsuse walitsus liitlasi Saksamaale uusi karistusi peale panna, kui Saksa walitsus oma seisukohal püsib, et kohalikkude elanikkude meeleolu liitriikide ohwitseride julgeoleku kindlustamise täieliku kontrolli uuendamise korral wõimataks teeb. Kuigi Briti walitsus leiab, et Saksa walitsus kogu Saksa riigis täielik peremees ei ole, ja selle asjaolu arwesse wõtmist nõuab, ei ole põhjust arwata, et Briti seisukoht liitlaste sõjawäelise kontrolli olulise tähtsuse asjus kuidagi wiisi muutunud wõi nõrgenenud oleks. Kuigi leitakse ja toonitatakse, et Saksamaa mitmesugustel põhjustel kurwa sisemise segaduste seisukorda sattus, peetakse teatawat kontrolli isegi praegusel filmapilgul tegelikult läbiwiidawaks, kuna täielik kontroll Briti arwates nii ruttu kui wõimalik jalale tuleb seada. Samal ajal, kui liitlaste kontroll puudulik on hauduwad Saksa militaristid kiirelt igasuguseid sepitsusi, nii et rahulik seisukord ja wastaw kontroll niihästi Saksamaa kui ka liitriikide huwides on. Niisama ei tule ka teadet, et Briti walitsus kroonprintsi tagasituleku asjus wähem drastilisi samme soowitab kui Prantsuse walitsus, lugeda Briti walitsuse seisukoha muutmise tundemärgiks. Ülimane ei ole kuidagi wiisi muutnud oma arwamist, et kroonprintsi tagasituleku ärmisjelt ebasoodsal ajal sündis ja Saksa walitsuse wastutust suurendab.

Londonist, 17. nowembril. (Trj.) Pariisist teatatakse: Briti ja Prantsuse walitsuste wahel tekkisid tõsised mõtete lahkuminekud märgukirja asjus, mida Saksamaale kawatsetakse saata wastuseks märgukirja peale, milles Saksamaa liitlastewahelise sõjawäelise kontrolli uuendamist tõrgub wastu wõtmast. Saadikute konwerents ei jõudnud ühise wäljaastumise kohta kokku leppida. Konwerentsi koosolek lükati edasi, kuni Briti saadik Londonist juhtnõõre saab, kuid Prantsuse walitsus soowib, et wiiwitus wõimalikult lühike oleks, kuna ta otsekohese wastuse saatmist Saksa eitawa wastuse peale hädasti tarwilikuks peab. Prantsusmaa soowitab ühist ultimaatumi ja kindlaid karistusi. Kui see heakskiitmist ei leia, olewat Prantsuse ja Belgia walitsused kokku leppinud, et nad iseseiswalt talitawad. Saksamaa sõjawäelise hädaohu kohta, mis peitub Saksa walitsuse praegustes tendentsides ja suure jalaväe wäljaõpetamises, andis saadikutele üksikasjalikke seletusi marsjal Foch.

Saadikute konwerentsi koosolek edasi lükatud.

Londonist, 17. nowembril. (Trj.) Pariisist teatatakse, et saadikute konwerentsi koosolek, mis liitlaste sõjawäelise kontrolli uuendamise ja Saksa kroonprintsi tagasituleku arutamiseks täna kokku pidi astuma, tulewa nädala peale edasi lükatakse, et asjast huwitatud walitsusiele mõtlemiseks aega anda.

„Wilhelm I. R.“

Londonist, 17. nowembril. (Trj.) Eks-keiser saatis Reuteri Doorni kirjasaatjale awaldamiseks manifesti, seletades, et ta kroonprintsi tagasitulekust Saksamaale midagi ei olewat teadnud. Kuigi eks-keiser 1918. a. nowembrikuus troonilt lahkus, kannab manifest allkirja „Wilhelm, keiser ja kuningas“.

Belgia erapooletus Reinimaa asjus.

Berliinist, 16. now. (Trj.) Brüsselist teatatakse, Jaspar seletanud neljapäewal saadikutekoja wäliskommisjonis, et Belgia walitsus Reinimaa asjus täitsa erapooletuks jääda otsustas.

Worowski mõrtsukad õigeks mõistetud.

Pariisist, 17. now. (Trj.) Conradi ja Polunin mõisteti õigeks.

Nauenist, 17. nowembril. (Trj.) Conradi, kes 10. mail s. a. Lausanne'is Wene nõukogude delegaadi Worowski surmas, ja tema abiline Polunin mõisteti Lausanne'i kohtu poolt õigeks, sest et kohtunikud $^{2}/_{3}$ hääleenamusega otsust ei jõudnud teha.

Fiume küsimus lahendatud.

Kokkulepe Itaalia ja Jugoslaawia wahel.

Nauenist, 17. now. (Trj.) Belgradi „Wremya“ teatab, et Itaalia ja Jugoslaawia Fiume küsimuses kokkuleppe sõlminud, mille järele Fiume Itaalia külge liidetakse, kuna Jugoslaawia Fiume sadamas wabatsooni saab.

Itaalia senat awaldas Mussolinile truudust.

Noobeli keemia auhind.

Nauenist, 17. now. (Trj.) Noobeli keemia auhind anti prof. Pregl Grazile, kelle erialaks mikroanalüüs on.

Kindral Smuts Euroopa seisukorrast.

Inglismaa peab uuesti katset tegema konwerentsi kokku kutsuda.

Kindral Smuts, kes Lõuna-Aafrikasse tagasi sõidab, saatis enne äraõitu „Times ile“ Euroopa seisukorra asjus tähtsa kirja, oma isiklikku arwamist awaldades, et Briti walitsus Euroopa lagunemise wastu wiibimata uuesti ja kindlalt wälja peab astuma. Hiljutine katse Saksamaa maksuwõime asjus liitlaste ja Ühisriikide konwerentsi kokku kutsuda äpardas Poincare tingimiste tagajärjel, kes nurinat kitsendada tahtis. Ühisriigid keeldusid osa wõtmast ettewõttest, mis nii silmapaistwalt nurjaminekule pühendatud. Tekkis uuesti tume paigalseisu wäljawaade. Kindral Smuts arwab, et nurjamineku surwele alla anda ei tohi ja nõuab Briti walitsuselt uut katset, seekord suuremas ulatuses. Kui Prantsusmaa selle katsega ei ühine, siis arwab Smuts, et Suur-Britannia igatahes Ühisriigid ja teised riigid konwerentsile peab kutsuma, kes reparatsiooni küsimust rahaasjanduslisest ja majanduslisest seisukohast läbi kaaluks.

Edasi ütleb Smuts: „Wõib wäita, et Prantsusmaa, konwerentsist eemale jäädes, paljud konwerentsi tööd mõtetaks teeb seega, et ta poliitikat ajab, mis konwerentsi soowidele risti wastu käib. Kuigi seda karta wõib, ei tohi kergesti oletada,

Jaanipäew

Albert Kiwikas'e romaan.

6

Kindlad asujad ja jääjad olid ikkagi endised mõisamoonakad, kantnikud, pooleterakseid ja nende seas ka endine Saare talu saunik Jõõk.

Jumal teab, kust kõik nimed pärit ja kes neid rahwale jagab, kas teine omasarnane, wõi on nad juba wanast ajast pärit, mõisakupja suust, kel, nagu teada, oli harilik mood kõiki mõisamehi omamoodi ümberristida. Ehk oli Jõõgugi nimi pärit säältsamast, wõi oli oma sõber selle pannud wintis pääga, aga külge oli ta kleebitud inimesele kui silt wiinapudelile. Oli ta mõisamoonakaks, pooleterakseks, saunikuks wõi pobuliks, ikka kutsuti teda selle nimega. Ka nüüd asuniku põlwes ei tuntud teda ümbruskonnas teise nime all.

Wanasti, kui Jõõk oli kupja käsutada, ilm sadas ja aega küll oli, kästi teda:

„Jõõk ae, Jõõk, eks sa mine õige äesta kartulimaad!“

Oli ilm kuiw, loog kõõbe maas, öeldi talle:

„Jõõk, mine nüüd heinale!“

Jõõk siiutas enne lepapuust piibu ja köhmis nohisedes tööle.

Omast kohast tuletas Jõõk meele mingit rändlindu. Ja tõesti, pea igal aastal oli ta uuel kohal. Kord oli ta mõisamoonak, kord saunik, kord pooleterake, aga üksi koht ei näind teda pikemaks ajaks meelitawat. Oli Mihklipäew, Jõõk waatas naisega wesist kartulimaad ja kõrdisarnast kaerakõrt, pidas aru, käis weel kord oma põllulapi ääest ääre läbi ja juba köhmiski ta mõisawalitseja wõi taluperemehe poole ennast ülesütlema. Tuli Jüripäew ja Jõõk rakendas oma ainsama hobuse puutelgedega wankri ette, ladus koli wankrikehadesse, tõstis oma lapsekarja koorma otsa ja käis ise naisega hobuse kõrwal jala. Jõõk kolis uuele kohale.

Ta ehk teadis küll, et ega uuelgi kohal parem ole, eks kartulimaa ole sääl sama wesine ja kaeramaa saati kõrdine, aga Jõõk kolis siiski igal aastal, ainult selle wahega, et üks laps koorma otsa rohkem oli tõsta. Mitmendat aastat kohta wahetades oli see kolikoorem lõpuks kui mesikärg ning warsi jooksis juba mõni suurem Jõõgu ja ta naise kõrwal jala maas.

Lõpmata hulk oli neid mõisaid ja talusid, kus Jõõk oli eland, kuid teist korda tagasi wanale kohale polnud ta kunagi kolind. Mine tea, kas oli see parema otsimine wõi oli kolimine Jõõgule algusest pääle aimult moeks saand, paigal ei püsind ta kusagil.

Pikapääle oli Jõõgus aga siiski muutus sündind. Kas pettus ta kohalt kohale kolides, eest ikkagi paremat leidmata, wõi jahtus ta rändamise kirg aastatega, sest enne asunikuks saamist elas Jõõk juba mitmendat aastat järgimööda oma suure perega Saare talu saunas. Ta ei wõind ütelda, et sääl parem ehk halwem oleks olnud kui mujal. Niisama oli ta sügiseti waadand wesist kartulimaad ja kõrdist kaerapõldu, naisega aru pidand, mitu korda põllulapi ääest ääreni läbi käind, kuid siiski aastaks weel paigale jäänd. Järgmisel sügisel, ülesütlemise ajal kordus see samuti ja Jõõk jäi weel teiseks aastaks. Nii sigineski neid aastaid Saare talu saunakambrisse ja Jõõgust poleks enam ehk kolijat saandki, kui talle nagu kogemata planeeritud mõisast asunikukoht kätte poleks antud.

Kui maasaamise asi alles windus ja Jõõk kohklaselt ja iseendas naerdes sellest kuulis, astus ühel warasel hommikul mõisamoonak Raadik üle läwe saunatuppa ja hõikas Jõõgule:

„Jõõk ae, Jõõk, lähme nüüd mõisast maid saama!“

„Mis tondi maid?“ muheles Jõõk talle laial suul wastu, arwates, et sõber wintis pääga alles hilist linnateed koju poole sõitis.

„Maid, ikki maid!“ hõikas Raadik uuesti, pistis Jõõgule warnast kuue selga ja mütsi pähe ja wiis ratja pidi wallamaija. Ennegu Jõõk weel asja üle järelemõtelda oleks saand, olid nende mõlemate nimed maasaajate nimekirjas suurte perede tõttu esimeses järjekorras.

Nii saigi Jõõk maa, ilma et ta oleks tahtnud wõi püüdma läind.

Sel kewadel, kui maid anti, oli Jõõgul wiimne kord kolida, wõib olla, ainult kuueks aastaks, wõib olla, põliseks. Weebruaris sai Jõõk palja maatüki ja ta hakkas kohe sinna hädaonnikest üleskopsima. Ostis alewist sugulase käest 3000 marga eest wana majalogu, wedas kohale ja pani kokku. Jüripäewaks polnud küll weel põrandaid all, pääle lahtiste laudade, kuid lagi ja katus oli siiski pääl, kui Jõõk oma suure perega sinna sisse kolis. Üks ots majast sai loomadele, lehmale, hobusele ja kolmele lambale, teine waheseinaga eraldatud ots aga inimestele. Esimesel suwel keetsid nad sööki wäljas õues, pada hargipuul tule kohal, sügiseks aga tekkis maija tellskiwist pliit ja lõõr korstnaga. Sügisene wiljasaakki pandi kottides muist loomade, muist inimeste poole otsa. Talwel tõi lehm wasika, lambapaar ute ja oinamüksi, ja Jõõk hakkas juba lauda ehitamise pääle mõtlema. Aga mõtles Jõõk kuipalju mõtles, lauda ja aida kohale sigineski ainult wundamendi kiwid juure. Ja nii lamama oleks ehk jäändki need kiwid sinna mõneks hääks aastaks, kunni Jõõk ülejäänd wiljast ja kaswatatud mullikatest palkide ja ehitamise raha oleks saand. Kannatlikult oleks nad naise ja lastega eland niikaua majas seapõrsaste ja lambatalledega segi, kui mitte Raadik jälle ühel märtsikuu warasel hommikul üle Jõõgu uksepaku poleks astund. Wäljas tuli parajasti lobjakut ja wihma segi, Raadik puristas tükk aega ukse juures, ja kui ta oma habeme puhtaks oli pühkind, pajatas:

„Jõõk ae, Jõõk, lähme nüüd laenu saama!“

„Mis tondi laenu?“ päris Jõõk ja arwas jälle tuleja wintis olewat.

„Ikki asunikkude ehituslaenu, mis muud!“

„Jah, laenu küll, aga eks laen taha jälle tagasi maksa“, tõrjus Jõõk hirmuga.

Ega Raadik teda sääl kaua jõriseda lasknud, pistis Jõõgule warnast kuue selga ja mütsi pähe, wiis ratja pidi wankrisse ja sõidutas linna.

Selle linnasõidu tagajärg oli see, et peaaegu terwe suwi puutöömehed Jõõgu talu õues tagusid ning rukkilõikuseks oli ülal ait ja laut ning loomad said endale sedamaid uhkema kodu, kui inimesed wanas majalogus.

Uudne oli see kõik Jõõgule, nii uudne, et mõnikord ööseti uni silma ei tahtnud tulla ja mõtted nagu ilmatu suur lõngakera pääs hargnesid. Koguni hirm asus mõnikord wanamehe südamesse ning ta kuulis kui kedagi endale sosistawat ööhämarikust üle päitsilaua:

„Jõõk, ae, Jõõk, ega see sul hääga ei lõpe!“

Teinekord sosistas aga sama hääl ta unetumatesse kõrwadesse:

„Oled saand, mis sa oled tahtnud, ära nüüd aiguta!“

„Oled nüüd peremees, oled nüüd Saare Peedi sarname!“

See wiimane meeldis Jõõgule iseäranis kui mitte muu, siis ainult juba seepärast üksi maksis omas uues talus kas wõi konte murda ja kõhtu kakestada!

Tihti nägi Jõõk nüüd oma uut asunikutalu uneski. Ta oli kui kusagil heinamaas ja talu astus ta juure noore naise näol. See oli palju ilusam ja priskem kui ta oma wana Mall. Ka Jõõk oli ise alles noor, nii imenoor, et nina all ainult mõned udemed kaswasid.

Esiti, kui Jõõk alles kohklaselt oma talu pääle mõtles, oli tütarlaps kurb, ta waatas suuril silmil Jõõgule otsa ja nuttis. Ning Jõõk nägi, et see oli paruni noorem tütar, keda ta nii tihti oli näind mõisaaias suure walge koeraga mängiwat.

„Mis sa nutad, lapsuke?“ küsis Jõõk ja omalegi tuli wesi silmanurkadesse.

„Sa ei armasta mind!“ luksus tütarlaps.

Nii imelik oli see Jõõgule, ta oli kui wintis ja uimane suhkruga segatud wiinast, just sarmasest, nagu kord Saare peremees oma tütre Linda leeripäewal talle oli annud. Surinal jooksis see kõrist mööda liikmeid laiali kuni suurewarba otsani. Jõõk oli kui tumm, ta ei saand imestusest kidastund keelega midagi wastata, aga just, kui ta suu juba awanes sõnadeks, oli tütarlaps ta silmade eest kadund.

Mitu korda oli Jõõk näind unes seda walget tütarlast. Kordkorralt muutus ta nägu ikka röömsamaks, ta waatas endiselt suurte küsiwate silmadega Jõõgule otsa, kuid ei nutnud enam.

Kord kuulis Jõõk end läbi une hüütawat:

„Tule õue!“

Jõõk läks kinnisilmil õue ja kui ta lauda awas, nägi ta sama tütarlast seiswat keset õue. Nüüd oli tal pääs mürdipärg, ta riided olid weelgi walgemad kui kunagi enne. Ka suurt lumiwalget koera arwas Jõõk pööja taga märkawat. Tütarlaps ei waadand enam ta otsa küsiwate silmadega, waid naeris. Seda nägi Jõõk, kuigi ta naerja häält ei kuulnud.

„Kas sa armastad mind?“ küsis naerja tütarlaps.

„Wist küll“, wastas Jõõk ja sai isegi nii röömsaks, ta oli enda meelest noorem kui kunagi enne, hüppaw südamega kahmas ta oma kätega tütarlapse järele ja ärkas üles.

„Mis sa peaks wehklema!“ pahandas ta kõrwal magaw Mall.

Ent Jõõk ei pannud tähelegi ta kurjustamist ja tahtis oma imelikku unenägu talle seletama hakata, kui Mall juba uuesti rahulikult norises. Jõõgul ei tulnud tükil ajal und, pärani silmil wahtis ta pimedust ning jäi alles siis magama, kui koidu walgus aknasse helendas.

Kui Jõõk aga suures walges ärkas ja hommikul õue astus, nägi ta, kuidas puumeistrid parajasti uue aida ja lauda katusele keppide otsa pärgi kinnitasid. Nüüd sai Jõõk alles aru, kes oli ööseti ta juures käiw walge tütarlaps, ning sestsaadik ei näind ta teda enam kordagi unes.

(Järgneb.)

Üliõpilaskonna üldkorralduse küsimus.

Reedeses „Waba Maa“ numbris wõtab Arn. Susi „üliõpilaskonna“ käsile. Asudes juba ettewõetud eitawal seisukohal, mis kolme aasta eest kaugelt suurema enamuse poolt mitteotstarbekohaseks tunnistati ja tagasi lükati, tõstab ta need küsimused jälle nute pähe üles ja tunnistab kõik teistsugused püüded ning praeguse faktilise korra täiesti teguwõimetuks. Mis aga edasi artikli positiiwse osa moodustab, käsitades üliõpilaskonna korralduse põhimõtteid ülikooli põhikirjas, üliõpilaskonna osawõtmist ülikooli nõukogust, ühalimiskogust, akadeemilise kohtu ja üliõpilaskonna liikmemaksu küsimust jne., siis on see just kokkuwõte kas juba teostatud asjadest wõi ülesannetest, mis kohe alguses peale üliõpilaskonna edustuse tegewuskawasse üles wõetud! Sellepärast ei ole wiimase osa kohta muud midagi öelda.

On täiesti õige, et üliõpilaskonna küsimuses mitmesugused seisukohad ja waated olla wõiwad. Meie juures oli sellele senigi heaks pinnaks asjaolu, et üliõpilased oma ühistes awaldustes ja elus olid Wene ülikoolist ja õpetajaskonnast wõrdlemisi eemal, tekkinud organisatsioonid awaldusid ja elasid kinnist omaette elu.

Üliõpilaskonna üldkorraldus wõib olla kolmetüübiline: 1) moodustatud teaduskondade üliõpilaste esitajatest; 2) organisatsioonide esitajate (asemikkude) kogu; 3) otsekohesel propotsionaalsel alusel waltaw.

Kõik need moodustused on Tartu ülikoolis wiimase 100 aasta jooksul päewakorral olnud. Ja kui nüüd 1920.—1922. a. tuleproowi järele jõuti otsekohel proportsionaalsel alusel walitawa üldkogu asjus ühineda, siis on see kujunenud jõudude tasakaalust kindla paratamatusena, olenedes sellest, 1) et selle seisukoha ja mõtte kandjaid on kaugelt suurem osa, 2) et see seisukoht arwesse wõtab suurema hulga huwid üliõpilasperes ja 3) et sellel moodusel on rida paremusi teiste ees.

Organisatsiooni küsimust uuesti päewakorrale tuua kogu põhimõtelikus ulatuses oleks samasuguste tagajärgedega samm, kui näit. tegelikult wäljakujunenud ülikooli korraldust põhjani ümber moodustada tahta. Seda jõukulu, töö ning elu takistust ei ole kellelegi waja.

Hra Susi arwates on seni kõik tühine ja kõlbmata olnud. Ta kirjutab: „Seni aeti läbi lodewa üliõpilasorganisatsioonide liiduga „Asemikkude kogu“, mis aga täiesti teguwõimetu asutus.“

Kuid — kas see ei kõla mitte, nagu Wene pagulaste ja mõne optandi poolt tarwitatud „kartuli wabariik“? Sarnane Eesti üliõpilaskonna tegewuse awalduste täielik ignoreerimine õja ajal, okupatsiooni päiwil ja tolleaegses Saksa ülikoolis, samuti wabadusõja ajal on ootamata ja tõmbab joowimata wahe nende mõtete awaldajate ja teiste seltside ning korporatsioonide wahele. Wiimaseid on aga kaugelt suurem enamus.

Samasuguse otsuse kuulutab hra Susi wälja praeguje edustuse kohta: „Senine üliõpilaskonna keskkorralduse loomise wiis ei täitnud lootusi. Edustus on muutunud saamatuks organiks.“ Kuid wähe allpool joowitab hra Susi praegust organiseerimiswiisi muuta ja moodustada edustus — organisatsioonide alusel, waatamata selle peale, et ise eelpool „lodewaks ja täiesti teguwõimetuks asutuseks“ tunnistas organisatsioonide alusel moodustatud „Asemikkude kogu.“

Kuid sellejuures jätetakse ette toomata, et praegune edustus (nagu ka eelmine) on moodustatud rõhuwas enamuses organiseeritud üliõpilaste (organisatsioonide) esitajatest. Neid on 27 kolme organiseerimata wastu! On selge, et hra Susi läbikukkunud ettepanek edustuse koosseisu palju ei muuda.

Täiesti asjata on edustuse quasi teguwõimetust näidata katsuda selleks, et tõendada, teguwõimetus tulewat organisatsiooni pahest. Niisugune tõendus langeks nende samade organisatsioonide peale, telle alusele hra Susi edustust seada tahaks, ja attesteeriks sellega üliõpilaspere teguwõimetust üleüldse.

Hra Susi teeb aga teistsuguse järelduse ja tõstab tagasilükatud seisukoha uuesti üles. Ei ole mitte raske näha, et sarnastele awaldustele on tõuget ja wärwi annud see asjaolu, et ülikooli põhikiri ja sellega ka üliõpilaskonna üldkorralduse küsimus on riigikogus päewakorrale tulemas.

Tõepoolest tehti sarnane ettepanek edustuses tol ajal, kui organiseerimise küsimus päewakorral oli. Kuid seda ettepanekut toetasid ainult üks wõi kaks, kuna kõik teised praeguse korralduse otstarbekohasemaks tunnistasid. Ei ole mingit põhjendust seda üksmeelset otsust uuesti ümber lükata tahta.

Mis tuleks selle asemele panna? Hra Susi ei ole seda näidanud ega näita ka tsiteeritud artiklis. Ühes kohas eitab organisatsioonide alusel korraldatud kogu, teises kohas paneb selle ikkagi ette.

Mis puutub Eesti üliõpilastesse, siis on teaduskondlik organiseerimine neile wõõraks jäänud. Neil alustel praegu üldkorraldust ellu kutsuma hakata ei leiaks üliõpilaskonnas laiemat pinda. Kuid ka selle korra juures ei pääse meie proportsionaalsuse alusest mööda, mis ka praeguse edustuse aluseks on. Esitajad tuleks walida iga teaduskonna üliõpilaste poolt ja walimisel teostub paratamata proportsionaalsuse põhimõte, sündigu see siis teaduskonna üliõpilaste koosolekul wõi salajasel häälte äraandmisel. Aga mis lahkuminek oleks siis praeguse edustuse organisatsioonist? Küll oleks aga teaduskondliku organisatsiooni tegewusel see parandamata puudus, et esitajatel puuduks lähem side nende walijatega, kuna ta praeguses edustuses, kus nimekirjad organisatsioonide rühmituste poolt kokku seatakse, kõige lähemalt teostatud on.

Proportsionaalse walimise alustest lahti ütelda ja organisatsioonide alusele tagasi minna tähendaks aga üldkorralduseest sõna tõsises mõttes lahti ütelda ka üliõpilaskonna liikme maksust, ilma milleta ei ole üliõpilaskonna ühisettewõtted, eriti praktilised ja omaabi alal, mitte mõeldawad. Sarnane üldkorraldus ühendaks ainult neid, kui palju on organisatsioonide liikmeid. Praegu on neid umbes 30 protsent. Ei ole mingisugust teed ülejäänud 70 protsendile selle korralduse alla wiia ega ole siis ka õigust nende kaastööd ära kasutada rahalise jõu (üliõpilaskonna liikme maksu) näol. Korraldus tehakse majanduslikult jõuetuks. Organisatsioonid ise aga ei wõida uue korralduse juures midagi, sest senistes edustustes on neid olnud enamus, 27 — 3 wastu, ja on kõik nende töö, mis tehtud wõi tegemata jäänud.

Kujuneb aga organiseeritud üleõpilasi meil edaspidi 100 protsendi, ka siis on praeguse edustuse alused ja siht õiged. Kui üldkogu ei taheta korporatiiwseks asutuseks teha, tuleb esitajate walimisel arwesse wõtta organisatsioonide liigete arwu. Selle juures on jällegi kõige õiglasem ja otstarbekohasem otsekohene proportsionaalne walimine. Praegune kord on kõhustumisele ja lahkpüüetele juureks wastukaaluks.

Mis puutub wäitesse, et praegune edustus „on sunnitud tarwitama organisatsioonide aineliit ja füüsilist abi“, siis on seda aineliit ja füüsilist abi mahatahtlikult pakkunud eestkätt need organisatsioonid, kes sellest kõige wähem juttu on teinud ja seisukohal asuwad, et seda abi anda tuli nõikaua, kuni üliõpilaskonna üldkorraldus ja korralised tulud seaduslikult kindlustatud.

Mis puutub enbise ja praeguse edustuse tegewuse hindamisse, siis ei olnud käesoleva kirjutuse ülesandeks hra Susi üldisi eitawaid wäiteid ütsikasjalisemalt diendada.

Eesti üliõpilaspere tegewusawaldustes on üheks suuremaks takistajaks just see asjaolu olnud, et alles hiljuti organiseerimise küsimuseet üle saadi. On täiesti põhjendamata, mispärast peaks seda aastate jooksul wäljakujunenud ja tegelikku tunnustamist leidnud korraldust ümber moodustama hakkama. Kas ainult sellepärast, et ülikooli põhikirja kawa ei paku siin „midagi uut, waid senise seadustamist?“ Aga just sellepärast tulebki praegune kord ülikooli põhikirjas ette näha, et ta tegelikult juba maksew on.

H. Kukke.

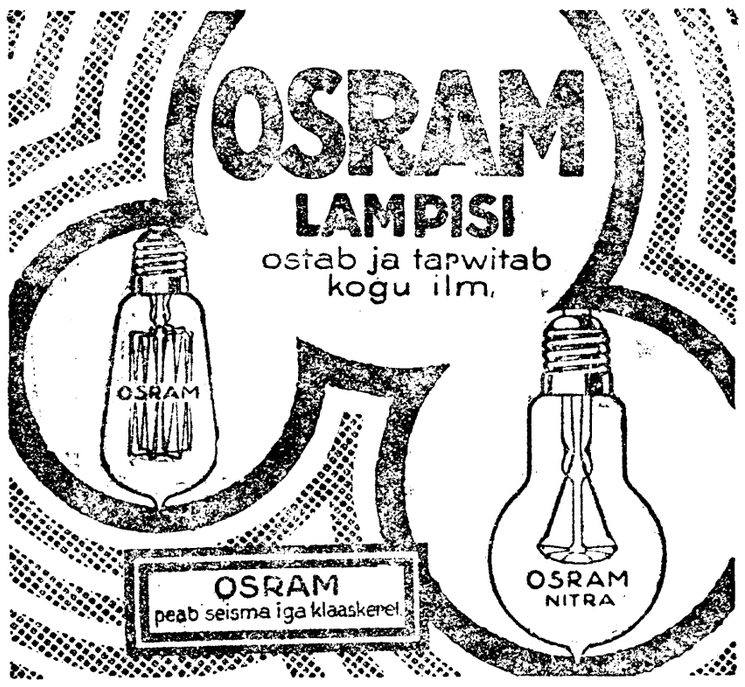

Siseriigist.

Asunikkude elu Wiljandimaal.

Wiljandimaal on rüütli- ja kroonumõisate planeerimine lõpetatud. Planeerimata seisawad weel 16 kirikumõisat. Tarwastu ja Suure-Jaani kirikumõisad planeeriti tänawu wälja. Eelmistel aastatel oli maareformi teostamisel 8—10 maamõõtjat töös, käesolewal kewadel kutsuti suurem osa maamõõtjaid teistesse maakondadesse.

Maasaajatest on 85 protsendi ümber sõdurid ja 15 protsendi ümber mittesõdurid, nagu mõisatöölised jne. Eriotstarbeks on 6 üksikule talukohad tarwitada antud. Maad on saanud üle 2000 asuniku. Nende kohtade suurus kõigub 15—20 tiinu wahel.

Asunikkude majandusline seisukord on suuremalt jaolt rahuloldaw. Mõisate jagamisel warustati suurem hulk asunikke mõisa inwentaariga. Loomi jäi esimese aasta jagamisel üle, mis küll sellega seletataw on, et asunikkudel weel jõudu ei olnud karja muretsemiseks. Põllutöömasinaid omandasid asunikud ühiselt. Et asunikud inwentaariga rahuldatud said ja esimeste aastate põllusaak hea oli, siis andis see lootust edaspidisele tööle. Lühikese aja jooksul on kindel wäljade jaotus sisse seatud ja põldu korralikult harima hakatud. Põllud on 5—7 wälja jagatud. Et esimestel aastatel asunikkudel suurem kari puudus, siis ei saadud küll põldu sõnnikuga hästi wäetada, kuid selle eest on laialdaselt kunstwäetisaineid tarwitatud. Kõige rohkem kaswatatakse praegu põldudel põlluheina, rukkist, segawilja kartulid. Tähtjaks sisse tuleku allikaks on linakaswatus, sigade ja terawilja müük. Wiimasel ajal on aga piimakarja pidamisele üle mindud. Kus wäike kari juba olemas ja piim ühismeiereisse wiiakse, seal näeme palju jõukamaid peresid ja algatuswõimet. Asunikud tunnewad ka ühistegelisele omaabile suuresti kaasa ja on nii mitmeti i wanadele põllumeestele eeskujuks. Asunikkude algatusel on Loodi, S.-Kõpu ja Kärstna ühispiimatalitused ellu kutsutud, kus ühismeierei ümbruskonnas juba olemas, seal näeme ka asunikka kaasa töötamas.

Hoonete ehitus on asunikkudel kõige suuremat muret sünnitanud. Wäinud aastal algasid 500 asunikku enestele hooneid ehitama ja lõpetasid suuremalt jaolt käesolewal aastal oma töö. Tänawu hakkasid omale hooneid ehitama 700 asuniku ümber. Riiklist laenu on antud 625 asunikule kogusummas 29 miljoni marka. 75 asunikku ehitawad omal jõul. Laenusaajate hulgas on ka 50 sawimajade ehitajatele laenu antud. Suurem osa ehitustest on puust. Esimese kaue kui jooksul on maakonna metsadest 814 asunikule ehitus- ja põletispuid antud. Läinud aastal said metsamaterjali 659 asunikku. Ehitislaenu on antud ainult elumaja ja karjalauda ehitamiseks. Elumajade peale on keskmiselt laenu antud 65 tuhat ja karjalauda peale 35 tuhat marka. Üle 100 tuhande marga laenusid on taaje hoone ehitamiseks 40 ehitajale antud. Kui asunikkude ehitusi waadata, siis on need wäga mitmesugused. Järelwaatajatelt kuuleme küll, et ehituste määrustest tõrjelt kinni peetakse, kuid iga kohta seda ülesda ei saa. Suurem hulk asunikke on mõtlugi neist määrustest kinni pidanud ja nägusaid hooned üles ehitanud, kuid mõni uus elumaja pakub wäga kurba pilti.

Peab tähendama, et igal asunikul on piiie wõimalikult awarat ja nõuetele kohasemat hoonet ehitada, kuid selleks puudub paljudel julgus ja tarwiline kapital.

Olalised wihmasajud takistawad ehitus- kui ka põllutööd. Paljudel asunikkudel jäid wähese töötu tõttu hulk heinamaid tegemata ja rukkipõllud harimata. Tõuwilja koristamine pole weel igalpool lõpetatud. Wili rõukudes hakkab kaswama ja kopitama. Peksmine wihma ja pehme maa tõttu on takistatud. Sarnane olukord teeb asunikkudele kui ka wanadele põllumeestele tõsist muret. —on.

Põllumeeste tulumaks Wõrumaal.

Wõru tulumaksu kommisjoni koosolekul 15. nowembril oli arutusel tulumaksu normide alandamine puhtakasu rublade järele. Maksuametnikud oli muretsetud kolmest majapidamisest arwepidamised, mille järele kehtimist tulunormi püüti kindlaks määrata. Nendes majapidamistes oli arweraamatute andmete järele esimeses 650 marka, teises 1100 marka ja kolmandas 700 marka tulu puhtakasu rubla pealt. Et ettetoodud andmed olid paremate tingimistega majapidamisest wõetud, wõrreldes üldiste talupidamise tingimistega, siis ei olnud wõimalik otse nende järele käia. Põllumeeste poolt tehti ettepanek, arwesse wõttes selle aasta liig wihmast suwe, mille tõttu suurem osa põldusid wee all kannatas ja põllusaaduste koristamine mitmekordselt kallimaks läks kui harilikult, samuti kannatas suurem osa saadusi wihma all, wähenbada tulumaksu ülemmäära 600 margani puhtakasu rubla pealt, ning sellest alandust kuni 50 protsendi. See ettepanek kukkus läbi töökonna meeste wastuhääletamisel. Wõeti wastu teine ettepanek, mille järele tulumaksu ülemmääraks otsustati 700 marka puhtakasu rubla pealt, wõimalusega kõrgendada 20 protsendi ning alandada 50 protsendi. Asunikkudele otsustati alandada tulumaksu normi 25 protsendi wõrra. Kpohr.

Toetussumma Wõru maakonnawalitsustele.

Wõru maakonnawalitsus palus haridusministeeriumi majandusosakonnast täiendawat toetussummat kooliõpetajate palkade maksmiseks. Majandusosakond oli sellega nõus ning teatas, et riigi 1923. a. lisaeelarwes, mis riigikogule juba esitatud, on palutud täiendaw toetussumma õpetajate

Rahwamajandus.

Eesti Tori-Roadsteri hobuste kaswatajate selts

asutati 1920. a. Tema ülesandeks on Eestis Tori-Roadsteri tüüpi hobuste tõugu olude kohaselt wälja arendada, kaswatuse kultuuri tõsta ja tõuloomade müüki korraldada. Algusest peale on seltsi tegewuseet laialdaselt osa wõetud ja huwi Roadsteri tüüpi hobuste wastu järjest tõusnud. Praegu on seltsi tegewus üleriikliseks saanud ja enda ümber koondanud 8 ha useltsi üle 1000 liikmega. Maakondade järele on seltsil Wiljandi- ja Pärnumaal kõige rohkem liikmeid, kuna see teistes kohtades palju wähkem on.

Warsade ja suguhobuste kaswatamiseks on seltsile riigi poolt mitmest mõisast maad tarwitada antud. Nii näit. on seltsil **Heimtali** mõisas 300 tiinu maad ühes ruumidega tarwitada. Osa mõisa maid on põldkoplitesse jaotatud, kuhu igal kewadel kuni 40 warsa wõib wastu wõtta. Warsade ülalpidamine on seltsi koplites kaunis odaw ja otstarbekohane. Sügisel waadatakse warsad üle ja ostetakse paremad ära ehk jätetakse omaniku soowil ka talweks hoole alla, kuna halwemad warsad tagasi antakse. Käesolewal aastal oli mõisa koplis 12 warsa. Seltsil oli soow neid rohkem wastu wõtta, kuid hobuste tallid, mis praegu sõjawäe käes tarwitada, ei mahutanud rohkem ära, uusi nõuetekohaseid ruumisid pole aga mitmesugustel seltsist olenemata põhjustel weel ehitada saadud.

Põltsamaa mõisast on selisile 100 tiinu maad 10 sugutäku ülalpidamiseks antud. **Tõstamaal** on ainult suurine warsade kopel, kus läinud suwel üle 20 warsa kaswatada oli. Peale nende Toris weel põllutööministeeriumi poolt ülalpeetaw Roadsteri kohusekaswatamise koht.

Sugutäkkude jaamad. Et Roadsteri tüüpi hobuste järeltulijaid kaswatada, on enamasti igasse maakonda sugutäkkude jaamad asutatud. Praegu tegutsewad üle riigi 19 jaama 50 täkuga. Kõige suurem jaam on Wiljandis 9 täkuga (510 paaritamist olnud läinud hooajal) ja Põltsamaal 6 täkuga (343 paar.); Pärnumaal on: Abja mõisas 3 täkku (131 paar.), Toris 6 täkku (167 paarit.); Walga maakonnas: Patküülas 3 t. (108 p.); Petserimaal: Salesjes 1 t. (12 p.); Wõrumaal: Waiwaras 2 t. (55 p.), Friedholmis 3 t. (56 p.); Järwamaal: Roosna-Allikul 4 t.; Läänemaal: Loodnas 1 täkk; Tartumaal: Rannus 1 t. (72 p.), Kambjas 1 t. (40 p.), Tormas 1 t. (38 p.), Wasulas 2 t. (103 p.), Otepääs 1 t. (75 p.), Kambjas 1 täkk (30 paarit.).

Täkujaamade tarwitamisel on seltsiliigetel eesõigus ja 10—20 protsendi hinnaalandust. Paarituse hind kõikus 250—1000 marga wahel. Üldiselt on näha, et Roadsteri tüüp paaritamise teel Wiljandi- ja Tartumaal hästi laureneb. Sugutäkud on suuremalt jaolt ise kaswatatud, ainult 2 täkku on Saksamaalt toodud.

Roadsteri hobuste tutwustamine. Läinud suwel on seltsi korralduseel Roadsteri hobused mitmel näitusel esinenud. Igal näitusel on nad tähelpanu osaliseks saanud ja pooleheidjaid wõitnud. Et korralikku warsade kaswatamist edendada ja tõuhobustest rohkem lugu peetakse, anti põllutööministeeriumi poolt hobuste tõuseltsidele teatud rahasummasid warsade waatamistel wäljaandmiseks. E. T. R. h. k. seltsile anti selleks 75.470 marka. Näitustel anti hobuste eest auhindu kolmes järgus: ergutusraha kõrgem määr on 1—1200 mrk., 800 mrk. ja 400 marka. Märkimata märade warsade auhinnaks antakse üks järk madalamalt. Paremad täkkwarsad, kellest sugutäkke loota, wõetakse alandatud hinnaga seltsi poolt ülalpidamiseks. Näitustel wõetakse ainult neid warsu wastu, mis suguraamatusse üles märgitud. Warsa näitusi peeti 8 kohas. Kõige rohkem oli warsu Wiljandi- ja Pärnumaa näitustele toodud. Üldse on sel aastal auhinna wäärilisesi 153 warsa tunnistatud.

Wastawaeriharidusee endamise eest Roadsteri hobusekaswatuse alal on selts ka hoolitsenud, sest ainult teadlikud hobusekaswatajad wõiwad tagajärjerikast tööd teha. Selleks on muuseas enamasti igal põllumajanduslisel kursusel hobusekaswatuse üle loenguid peetud. Seltsi juhatus asub Wiljandis. —on.

Inglismaa ja Poola suhkrutõõstus.

Poola suhkrutõõstuses on wiimasel poolaastal suur muudatus tulnud, mis kogu rahwuswahelise majandusringkondade tähelpanu eneje peale on tõmmanud. Nimelt tundmata, minnes turule „Wene ehk Saksa“ kaubana.

Poola iseseiswuse algul langes tema suhkruproduktsioon nii madalale, et ta tähtsus ilmaturul täielikult kadus ja ta waewalt juutis oma siseturu nõudmisi täita, kuna ilmasõja päiwil suurem osa wabriku sisseseadetest häwitatud oli ja suhkru peedi-wäljad sõjatallermaaks muudetud ning neid enam haridu ei saadud, jne. Ka tuli suhkrutõõstusel suurte krediidi puudustega wõidelda. Alles 1922. aastal annab walitsus suhkruwabrikutele ühe neljakuulise krediidi, mis aga äärmiselt piiratud. Ka hiljuti saadud kuld krediidiga pole Poola suhkrutõõstus midagi head ära teinud.

Nähes, et riigilt kui ka eraisikuilt tarwilisel määral wõimata oli krediiti saada, pandi ainukene lootus wäljamaa kapitali peale. See jäi aga algul tulemata ja ainult wiimastel kuudel õnnestas Poola suhkrutõõsturite esitajal Lääne-Euroopa pangailmas tähelpanu pöörata oma suhkrutõõstuse, ta seisukorra ja wõimete peale.

Selle transaktsiooniga seotud lähemate tõsiasjade kohta seletawad Poola suhkrutõõstuse juhid:

Üüs elawus Poola suhkrutõõstuses on seotud majanduslise wahekorraga, mis wiimasel ajal Inglismaa ja Poola wahel on tekkinud. Nimelt lubati Inglise panga toetusel Poola suhkrutõõstusele 1.250.000 naelsterlingi suurune krediit õige headel tingimustel, millega Inglismaa jälle kord on näidanud, et ta õiget juhust Ida-Euroopa majanduse toetamisel oskab kasutada ja et ta Poolas, kus Prantsuse mõju üsna suur on, wiimasega tõsiselt konkureerida mõtleb.

On arusaadaw, et seda Inglise krediiti ainult eksportiga tasuda saab, mis juba käesolewal aastal wõimalik on. Wõrreldes eelmise aastaga on suhkrupeedi istanduste pind 35 protsendi wõrra suurenenud, mis eelsõjaaegsest 77,8 protsendi wälja teeb.

Selleaastane suhkur on Poola siseturul juba hiljuti müügile ilmunud. Arwatakse, et talwe jooksul suudetakse wälja wedada umbes 12.000 wagunit suhkurt, s. o. 30 protsendi kogu suhkru produktsioonist.

Möödunud aastal oli suhkru wäljawedu Poolas täiesti keelatud ja walitsus wõttis suhkrukaubanduse ise oma kätte. Sel ajajärgul saawutatud praktika näitas aga siiski, et suhkrutõõstus tuleb wabaks lasta, pealegi seisab suhkrukeskpordi suurenemine ka riigikassa huwides. Selleaastase suhkrutõõstuse tõusu tagajärjel on suhkruwabrikantide ühisus Warssawis ja mujal linnades omi ladusid ehitama hakanud. Ühtlasi saab ka Warssawis Poseni suhkrutõõstuse panga agentuur awatud, milline Poola suhkrukaubanduse keskkohaks saab. —l—s.

REMEDIA
„Spordimehe Sõber“
Masseerimiseks.
Tarwitatakse ergutuseks ja jõu uuendamiseks wäsimuse ja ülipingutuste tagajärjel. Hoiab alal musklite paenduwuse, reguleerib werejooksu.
Saada wastaw. müügikohtades.

et Prantsusmaa sihilikult wõi kauemat aega wastu wõiks seista Euroopa rahustamise poliitikale, mida kõik teised rahwad heaks kiidawad. Ennem tuleb oletada, et kui konwerentsi töö õiges waimus sünnib ja meie liitlaste huwid tarwilikku tähelepanu leiawad, siis ka Prantsuse arwamine wõib olla oma nõusolekut awaldab. Ma tunnen kindlasti, et kui praegu wõimalik on terwet küsimuste komplekti, mille keskpaigas reparatsiooni küsimus seisab, omal aulal ja õigiasel witsil lahendada ja inimeste meeltelt juurt raskust ära wõtta, siis meie leiame, et ka need ringkonnad terwitawad, kelle poolt seda sugugi oodata ei wõinud. Euroopa langeb kiirelt alla, kaswaw korralagedus jõuab warsti niikaugele, et need, kes, nagu prantslasedki, stabiilsusest ainult wõidawad, igat mõistlikku lahendust terwitawad selle asemel, et oma lahenduse juures püüda. Sellepärast astugu konwerents ajawiitmata tööle, lootes, et tema tagajärjed inimkonna südametunnistusele wastuwõetawad saawad olema.“

Wäljamaalt.

Soomemaalt.

Soome laewaehitamise programm.

Arwesse wõttes sõjalaewade tähtsust randade kaitseks, on Soome walitsus lähemate aastate jaoks rannakaitse laewade ehitamise programmid walmistanud. Programm ulatub 8 aastaks. Selle aja jooksul kawatsetakse ehitada 3 soomustatud suurtüki paati, 2 häwitajat, 4 suuremat ja 4 wähemat weealust paati, 38 mootortorpeedopaati, 1 koolilaew, 2 miinilaewa ja 10 laewa jaoks miinide panemise aparaadid.

Kõik need tööd tulekšid 433 miljoni Soome marka maksma. Et need tööd aga 8 aasta peale ära on jaotatud, langeks iga aasta peale 54 miljoni S. marka. Soome laewastiku wäljaminekud tõusekšid selle programmi teostamise järele 38 miljoni S. marka.

Soome-Wene kaubaleping.

Juba mõnda aega on läbirääkimisi peetud Soome-Wene kaubalepingu sõlmimise asjus. Nüüd on need läbirääkimised aga katkestatud, sest soomlased ei leia wõimalust wenelastega kokku leppida wiimaste iseäralikkude tingimuste pärast.

Lätimaalt.

Läti presidendi terwis paranenud.

Riiast, 17. now. (Trj.) Läti riigi president Tschakste terwis, kellele hiljuti raske operatsioon tehti, on nüüd paranenud ja president asus ametikohuste täitmisele. President wõtab uue Poola saadiku wastu, kes oma wolikirjad ära annab.

Tööolud Lätimaal.

Läti tööturu seisukord on palju parem kui 1922. a. nowembrikuus, mil Riia büroos üksi 2000 tööta töölist registreeriti. Praegu on Riias 800 tööta töölist, mis oktoobrikuu arwust 200 wõrra suurem. Tööpuuduse wähenemine oleneb Läti töösturlise ja kaubanduslise elu üldisest tõusust. Eriti tuleb teda kirjutada Riia sadama äärmiselt elawa tegewuse arwele. Hiljuti ulatasid Riia sadama tollimaksud 575 miljoni rublani päewas — Riia sadama pealesõjane rekord.

Läti tasub wäliswõlgu.

Läti rahaministeerium kawatseb Läti wõlga Suur-Britaaniale, 1 miljon rubla, täielikult tasuda. Läti riigi wõlg Prantsusmaale ja 1/3 Norra wõlast tasuti käesolewal aastal.

Läti post töötab kasuga.

Läti posti- ja telegraafi walitsus teatab, et ametkonna käesolewa aasta esimeste 10 kuu sissetulekud wäljaminekutest 50 miljoni rubla wõrra suuremad on. On wõimalik postiwalitsuse korralikku eelarwet 25 miljonilise ülejäägiga tasakaalu wiia.

palga maksmiseks. Seni peab maakonnawalitsus omi wabaid summasid kasutama, kuna peale eelarwe wastuwõtmist riigikogu poolt see raha maakonnawalitsusele wälja makstakse. Kpohr.

Wilja koristamine põllult wõimatu. Helmes on pikaldaste sadude tõttu põllud nõnda pehmed, et paljud enne külimetamist põldudelt wilja kätte ei saa. Nõhepeksmisega on alles mõned üksikud algust teinud. —dito—

Helme kütiselts

loobub — peakoosoleku otsuse põhjal — kõrtsi pidamisest. 1924. a. hakkawad Tõrwa alewis kõrtsisid pidama: Tõrwa majaomanikkude selts, Tõrwa töölliste selts ja Tõrwa tuletõrjujate selts.

Alewinõukogu otsuse järele peawad kõrtsid aga alewi südamest alewi ääre üle kolima. Kah asi. —dito—

Waimline elu Kursis.

Kursis ei taha waimline arenemine hästi pinda leida: kiratsewad koolid, millel osalt puuduwad isegi wiletsad ruumid „hoolikate" wallaisade armust, — samuti ka seltsid, mida Kursis arwu poolest üle kolmekümne. Selle wastu õitseb joomine ja „simmanid." Wiimaseid korraldatakse üsna järjekindlalt ja rohkearwulisi.

8.—9. apr. kihelkonna kongressi lõpul osawõtjate — „koorikhi" poolt otsustati ellu kutsuda kihelkonna organisatsioonide liit, milleks moodustati isegi kommisjon. Oja kommisjoni liikmeid ei lugenud oma kohuseks ühelegi kommisjoni koosolekule ilmuda. Kuid ikagi suure waewaga saadi hädatarwilne woorum kokku, tehti tarwilikud eeltööd ja põhikiri saadeti registreerimisele, mis registr. kätte on saadetud juba mõni aeg tagasi.

Määrati liidu asutamise koosolek, kuhu olid saatnud omad saadikud ainult kuus organisatsiooni, olgugi et rohkesti kuu aega enne koosolekut teadaanne — üleskutse ühes päevakorra ja liidu põhikirjaga seltsidele kätte saadeti.

Wähese kokkutulnud organisats. esindajate arwu peale waatamata otsustati kindlasti määratud sihis edasi minna, loodi põhikirja asusel juhatus jne. ja asuti tööle.

Et Kursis wähemgi korralik seltsimaja puudub, otsustati wiibimata asuda rahwamaja ehitamisele, mis esialgsete kawatsuste järele sisaldaks järgmised ruumid: 1) Pidusaal, 2) jalutusruum, mis ühtlasi ka wõimlemissaaliks oleks, 3) lugemistoa-, raamatukogu- ja muuseumiruum, 4) riidehoiuruum, 5) theemaja ehk einelaua ruum ühes theemajapidaja korteriga, 6) teekäijate öökorter, wähemalt 2 tuba ja hobuste õõruum, mille järele praegu on suur tarwidus ja 7) laenuhoiu ühisuse ruum, mis kokku kubatuur alusel teeks 297 kantsilda ja mis läheks maksma 4½ milj. mrk.

Ehituskapitali toetamiseks pöörati muuseas siseministeeriumi poole loasaamiseks rahalise loterii korraldamiseks. Samuti palusti ka sisemiinistrilt luba Kursi langenud sõdurite mälestusmärgi püstitamiseks korjanduslehtedega raha korjata.

Seni selleks otstarbeks on raha kogunud peaasjalikult demobil. sõdurite osakond, mis oma tegewuse lõpetas, tuletõrjujate seltsiks muutudes. Weel otsustati 1924. a. suwel korraldada üldkihelkonnaline laulupidu, kihelkonna keskraamatukogu asutamisega alguse teha jne.

Töö on palju, mis wajab rohkesti töötajaid. Loodame, et kursilased ära ei salga oma waimlisi huwisid, seltside nõul koonduwad liitu ja intensiiwsemalt endid rakendawad waimlise kui ka materjaalse külje süwendamise ja põhjalikumaks muutmise tööle. Selleks jõudu!

Kursilane.

Teater.

Lõbusat meeleolu on publikumile sünnitanud J. Arnoldi ja E. Vahi 3-waatuline komöödia „Wooruslikku elumehe" ettekanne akadeemilise ringkonna esitajate poolt. Seda puhku sünnib selle ülilõbusa naljamängu ettekanne „Wanemuise" näiteseltskonna poolt. Waimurikkal naljal on omadus mitte wananeda — ning just niisugust nalja produtseerib wabrikant Julius Seibold, nupukas äri- elumees kui küllussarwest. Millisteid wõtteid tema leidlik pea wälja ei haudu, et oma äriosanitku, kohmetut elukogemusteta Maks Stieglitsi wäimeheks saada! Igale teisele perekonnaisale oleks see kõwa pähkel katkihammustamata, sest wabrikandi auwäärsel teisepoolel ja pealinnast sõitnud tütrel on wõimatu omapärased ja lahkuminewad nõudeed oma wäimehe ja peigmehe isiku suhtes kui wabrikant Seiboldil, kuid wiimasele on selle küsimuse lahendamine tühi täpe. Waikne ja saamatu Maks Stieglits muutub Seiboldi osawal juhtimisel äkisti ülelinna kuulsuseks; linna preilid ja nende auwäärsed emad, seni üksküksed Stieglitsi wastu, on korraga temast wiimase kraadini huwitatud.

Seisukord muutub Seiboldi perekonnas kinelliseks, weel hullemaks, kui korraga sabagatähena langeb nende armsate tuimeste hulka kuulus kinotäht ja iludus Marie Rainer; samal ajal aga Stieglitsi kiire allaweeremine kuulsuse kõrgustest. See sünnib peadpööritawa kiirusega, elukardetawalt, kuid alla saades satub ta oma mõrsja, Gerti Seiboldi — kaisu!

Tükis esimesed wiimased wigurid, kõige lõbusam meeleolu ning üllatus üllatuse peale.

„Wooruslikku elumehe" esietendus „Wanemuises" on täna, 18. now. kell 8 õhtu. Näitejuht L. Hansen.

Kaed dekoratsioonid kunstnik W. Haas'i poolt.

Elu Piirisaarel.

1921. a. tulekahjust tekkinud haawad hakkawad paranema. Hulk uusi hooneid on wanade asemele üles ehitatud. Riik on selleks 4 miljoni Piirisaare elanikkudele kulutanud, rääkimata hulgast metsamaterjalist, mida kroonumetsadest jagati. Ka seltskond ja omawalitsused on Piirisaare põlenute heaks annetusi kokku pannud rahas umbes 2 miljoni, ainetes ligi 5 miljoni. Nurinat kuuldub selle kohta, et saadud abi, nimelt riiklikku, ka rikkamatele on antud, kel muuseas Tartus hulk maju. Nii olewat keegi sarnane jõukas mees metsamaterjali koguni ligemalt kui teised kehwemad saanud, kuna just materjali juurewedu iseäranis kulukas jne. Kuid sarnaseid kuriosume tuleb ka mujal ette, seda enam siis weel eraldatud Piirisaares.

Kalu püütakse Piirisaares palju. Saadakse latikaid, iheseid, sudakaid, ahwenaid j. t. Kalurid kaebawad, et hinnad odawad, püügiriistad aga kallid. Wene ajal olid turgudeks Riia, Peterburi. Nüüd aga ainult Tartu, Tallinn. Sellega ka hindade seis seletataw.

Waimline elu Piirisaares, kus üle 1000 elaniku, on tarretanud. Sellewastu juuakse alkoholi palju. Töötamas on kaks kooli: Eesti ja Wene algkoolid. Kui kooliinspektor arwesse wõtta, siis äratawad need tulewikus suuri lootusi. Paraku on praegu asi koolide poolest majanduslikult wilets. Eesti koolimaja on wana, ühe klassitoaga asutus. Asub porilombis. Minewal kewadel suure wee aegu kaidi sisse ja wälja akna kaudu. Õpetajaid ainult üks 3 klassi kohta. Peab ühtlasi ka kooliteenri kohuseid täitma, sest niisugust ei ole hoolekogu seni ametisse pannud. Uue ajakohasema koolimaja ehitus on siin Wastse-Wõnnu wallal paratamata ees, sest juba tulewa aasta, mil ka 4 klass töötama saab, nõuab ruumi nii lastele kui ka 2 õpetajale.

Wene 4-kl. koolimaja põles maha. Kool töötab praegu 2 õpetajaga üürikorteris ja palju paremais tingimustes kui Eesti oma. On kawatsus Piirisaare ühist koolimaja ehitada mõlemate rahwuste jaoks. Eelarwe järele tuleks see 8 miljoni maksma. Asi seisab, sest raha puudub. Haridusministeerium on summa lubamise poolt — põhimõtteliselt.

Seltskondline elu on soigus. Ennemalt on tegutsenud eestlaste laulukoor; harjutusteks on küla noorte poolt harmoonium ostetud, kuid sõja päiwil on kõik katkenud. Wiimasel ajal on ärksamatel saarlastel jälle nõu laulukoori ja wõib olla ka näitemängu harjutusi käima panna. Puudub saarel raamatukogu, puudub seltsi- wõi rahwamaja. Puudub korralik postiwedu, mida kohalik koolisuhataja erateel terwe saare huwides katsub korraldada omal kulul. Peab tähendama, et wallamaja üle 20 klm eemal asub. Saarele ligipääs on saart ümbritsewa madaliku pärast paha. Laewad, mis newigatsiooni aegu nüüd Tartuga iga päew ühendust peawad, jääwad saarest kaugele seisma, kuhu ja kust siis lootsikud reisijaid ja kaupa edasi toimetawad, mis iseäranis tormise ilmaga ebamõnus. Ometi on koht sadama loomiseks olemas. Alatised tormid põhja ja ida poolt uhuwad paarist kohast kõrget kallast hakastamata, nii et selleist aastate jooksul sülg sülla järele järwele ohwriks on langenud. Sarnajele nähtusele wõiks piiriwõi wõi paju istutamisega ühi panna, kuid asi nähtawasti kellegisse ei puutu. —

Arsliabi ja apteek puuduwad saarel täiesti.

Kuni omawalitsusest asja saab, tuleks Piirisaarel edu kutsuda mingisugune korraldusselts, kellel siin saare hea käekäigu ja edenemise — majanduslise ja waimlise — alal paljugi teha oleks. X.

Kuidas Petseri maakonnawalitsus rahwa huwidele wastu tuleb.

Petseri maakonnawalitsus hakkas 1923. a. Wilo wallas kahte 6 kl. koolimaja ehitama. Ehituslaen selleks koolimajade ehitusfondist oli ilma Wilo walla nõukogu otsuseta ennem muretsetud. Koolimajade ehitustööd pakuti wälja 8. märtsil, ilma et walla esitajat wäljapakkumisest osawõtma oleks kutsutud. Et mingisugust ehitusmaterjali maakonna walitsuse poolt walmis muretsetud ei olnud — anti ehitus kui ka materjali ostmine ettewõtjale wälja, tingimisega, et nad enne 22. märtsi ehituse materjali osta et tohi, sest maakonnawalitsusel on lootus riigimetsast taksi eest metsamaterjali saada, mis ehitusettewõtja maakonnawalitsuselt enne kokkulepitud hinnaga pidi üle wõtma.

Riigimetsast metsamaterjali taksi hinna eest ei antud, mispärast ehitusettewõtjad pidid seda juhuslikult ostma. Nagu saadud eeskirjadest teada, wõisid ehituse ettewõtjad materjali 20 klm. kauguselt osta, tegelikult osteti aga kaugemaltki, sest lepingu järele ehitusettewõtja ja maakonna walitsuse wahel pidi kõik materjal walla poolt juure weetama. Isegi wesi. Sellest kohustusest teatati wallawalitsusele 17. märtsil.

Esimene palkide wäljawedu, mis maakonnawalitsuse poolt sõjawäelt ostetud (arwu järele 500 tk., kuigi need palgid sarnaseks ehituseks wähe kõlbulikud) algas maakonnawalitsuse eeskirja põhjal 17. ja 18. märtsil. Ühe päewaga ei jõutud aga kuidagi tarwilik arw küüte wälja käjutada, ehk küll selleks kõik jõud tööle pandi, seda arwesse wõttes, määras wallawalitsus küüdid 17., 18., 19. ja 20. märtsiks. Kewade jõudis aga ette. 18. märtsil s. a. läks lumi nii ära, et 19. ja 20. märtsil wee rohkuse tõttu igasugune liikumine seisis. Algas kewadine porine tee aeg, mil materjali wedu wõimata. Pealegi oli see ettewõtjatel õitmata.

28. märtsil pööras wallawalitsus maakonnawalitsuse poole palwega koolimajade ehitustööd järgmise talweni edasi lükata, mille peale 20. aprilli eitaw wastus tuli; ühtlasi kohustas maakonna walitsus wastutõrkumata tema eeskirju materjali juureweo asjas täita, olgugi, et walla nõukogu ainult 500 palgi wedu wastu oli wõtnud.

Wilo wallas on 1200 üksikut maapidajat ja kõigest 829 hobust. Wiimastest mitte wähem kui 35 protsent sarnaseid kehwi, kes waewalt jalgadel seisawad. Ainti on mõnel weerand hingemaa mehel hobuse „kronu," kuna mitmel hingemaa mehel teda ei ole, mispärast ei oleks kuidagi wallawalitsusel õige olnud materjali wäljawedu hobuste arwu kohaselt jagada, kuigi sarnase otsusega Petseri maakonna nõukogu hakkama sai, et ainult hobuse omanikke kohustas küüti andma. Sellepärast määrati weetawa materjali arw kõlbuliku maa tiinule arwu järele ära ja sellega on ka selgetaw 20 päewane küüt.

Wallawalitsuse käskude peale teatasid 5 suuremat küla, kus kokku 123 peremeest, et nemad kewadisel põllutöö ajal küüti ei lähe, sest et kewade isegi hiline.

Et ära hoida masjilisi trahwimisi, palus wallawalitsus wallanõukogu naturaal küüdikohustust rahalise naturaal kohustuse maksu peale üle wiia ja materjal raha eest lasta wedada, mis asjale edu oleks annud, kuid wallanõukogu otsustas küüdiandmisest ja materjali weost täiesti lahti öelda, põhjendades, et ehitus ettewõetud ilma wallanõukogu teadmata ning otsuseta ja ka ehitus wälja pakutud ilma, et walla esitajat juure oleks kutsutud ja teiseks kibeda põllutööajaga, mis hilise kewade tõttu isegi wiibinud, mil kahe suurema kooli ehitusmaterjali wedu wallale täitsa üle jõu käib, kui mitte põldu külimata jätta.

Petseri maakonnawalitsus jättis mõlemad nõukogu otsused tähele panemata, andis need protesti ja nõudis küüdiandmist hoiatusega, et kui wallawalitsus küütisid mitte ei määra, siis terwes koosseisus kohtulikule wastutusele wõetakse, kui maakonnawalitsuse käsu mittetäitjad, mille alusel wallawalitsus kohustatud oli käskusid andma.

Ei ole ime, et arukamad mehed, nähes wõlakoormat ja küüdikollitust kesk suwe ajal, wallast lahkumise palwed sisse annawad. Seda enam, et teatawalt poolt selleks tugewasti hoogu antakse ja sellega waldade jaotuse reformi ebaõnnestanuks tembeldatakse, millega kas wõi riigikohtuni „lahendust" otsitakse.

Kui siin mitte kõrgemalt abi ei tule, siis on Wilo wallawalitsuse jõud niiwõrd wäike, et sarnast lahkumise woolu oma „eeskujulise küüdikorraga" ei suuda seisma panna.

Küüd, kus maakonnanõukogu walimised lähenewad, peaksid Wilo walla kodanikud teadma, kellele walimistel ei tohi häält anda. Igatahes ei ole senine maakonnawalitsus mitte rahwa huwides talitanud.

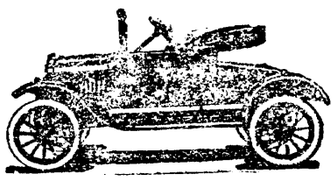

FORDSON TRAKTORI ja AUTO praktilised ja teoreetilised KURSUSED järgmisele grupile algawad lähemas tulewikus.

AUTOJUHTE walmistatakse ministeeriumi eksamite wastu.

Kursused korraldatakse Tartu ülikooli õppejõudude kaastegewusel Ameerika eeskujul moodsate õppewahendite abil: kinofilmid, diapositiiwid, mootor-läbilõike mudelid, diagrammid ja joonistused, millised kõige kiiremini ja põhjalikumalt mootori konstruktsiooni tundmaõppimist wõimaldawad. Praktilisi töid korraldame oma töökodades.

Soowijaid palume ennast kiires korras üles anda meie kontoris:

A. ROSENWALD Co.

Tartus, Suurturg 8. Telefon 300.

Wäga tähtis

jalanõude ostmisel on nende hind ja kuju. Kes praktiline ja asjatundja, see ostab ainult jalanõusid kaitsemärgiga

UNION

Aera nuudlid

supi tarwis, aga

Aera makaroonid

lisanditeks praadide ja pudingite juure jne.

Kõrgemas headuses ja maitserikas on ainult **tee**

Müüakse paremates ärides.

En gros ladu **E. Jürgens,** Rüütli tän. 13.

K C И

POPOFF

Hariduse alalt.

Kirjanduse muretsemine Wõrumaa koolidele.

Wõru maakonna kooliwalitsus on tellinud iga algkooli jaoks pädagoogilist kirjandust: Uuemad woolud kaswatusteaduses, Uus kool Belgias ja Moodne waateõpetus I ja II jagu, mida kooliwalitsusest wõlwad koolijuhatajad kätte saada. Siis on weel raamatukesi „Juhatused õppiwale noorsoole". Kpohr.

Koolinõunikkude küüdi asjus Wõrumaal.

Et möödunud õppeaastal koolinõuniku liikumine koolide rewideerimisel selle läbi sagedasti takistatud oli, et õigel ajal küüti ei antud, palus Wõrumaa kooliwalitsus kõiki koolijuhatajaid eneje peale küüdikäju edasitoimetamist wõtta, teatades koolijuhatajate koosoleku otsuse peale, kus selleks nõusolekut awaldati. Wallawalitsus on kohustatud ametlist küüdikäsku õppetöö algul koolijuhataja kätte andma, kes selle käju kooli rewideerimisel edasi toimetab käsukirjas tähendatud aadressil. Kpohr.

Inglise keele raamatud koolide raamatukogudele.

Eesti asekonsuli mr. Thomas W. Armouri poolt Glaskowis Eesti koolidele korjatud raamatutest on haridusministeerium Tartu maakonna kahele algkooli õpilaste raamatukogule 26 köidet raamatuid määranud. Kuna Elwa ja Otepää alewi koolides Inglise keelt õpetatakse, siis on Tartu maakonna kooliwalitsus mainitud raamatud nende koolide wahel ära jaganud, andes kummagile 13 köidet raamatuid. P—s.

Tartu teated.

Statistika keskbüroo ettepanek töötsimiste ja pakkumiste registreerimise asjus.

Arwamete ühtlustamine üle riigi.

Riigi statistika keskbüroo arwamise järele on seni töö otsimiste ja pakkumiste registreerimine tööbõrsedes mitmeti puudulik olnud, tehniliselt selle poolest, et pea igas tööbõrses isesugused registreerimiskaardid tarwitusel on, sisulijelt aga sellepoolest, et paljud tööpuudust kannatajad tööbõrsede poole ei pööra ja nii seal registreeritute töötatõõliste arw tõelikku tööpuudust ei peegelda. Kuid siiski loeb statistika keskbüroo tööbõrsedest saadud andmeid töötsimise ja — pakkumise kohta ülitähtsateks ja sellepärast ka tarwilikuks nii registreerimise wiisi kui ka registreerimiskaartidel olewate andmete läbitöötamist üleriiklikult ühtlustada ja süwendada.

Töötsimise ja pakkumise registreerimiseks tööbõrses paneb keskbüroo ette tarwitusele wõtta wiimase poolt juurelisatud isikliikude kaartide wormid. Hiljem saadab keskbüroo linnawalitsusele täiendawalt kaartidel leiduwate andmete läbitöötamise tabeli wormid ja tarwilikud juhatuskirjad nii kaartide täitmiseks kui andmete läbitöötamiseks. Isikliikude kaartide kawade saatmisega on keskbüroo rutanud seks, et linnawalitsusel järgnewaks aastaks kaartide walmistamist wõimaldada, sest keskbüroo loeb soowitawaks, et uute wormide järele registreerimine algaks uuest aastast peale.

Linnawalitsus otsustas soowiawalduse tööbõrsele saata läbiharutamiseks ja wastawa ettepaneku tegemiseks. hks.

Kuiw sügis

1866. aastast peale sagedamalt korduud kui wihmane.

Sellekohaseid andmeid waadates näeme, et 1866. a. alates on kuiw sügis palju rohkem korduud, kui wihmane. Kuiwa sügise all tuleb niisugust mõista, mil septembrist nowembrini wähem sademeid on olnud, kui paljude aastate keskmine nende kuude kohta wälja teeb. Samased kuiwad sügised olid: 1871., 1874., 1889., 1894., 1907. ja 1910. aastal.

Kuiwa sügise aastaid tähele pannes näeme, et nad ei tule teatud kindlate waheaegade järele, waid nagu salkades. Nii oli esimese ja teise kuiwa sügise wahet 2 aastat, siis 14, 4, 12 ja jällegi 2. a. Neist arwudest on näha, et on kaks periood: lühem periood 2 kuni 4 aastani ja pikem 12 kuni 14 aastani.

Endiste aegade tagasihaldajad Eestis.

26. okt. s. a. tõime sõnume, kus käsitasime ühte halenaljakat dokumenti, mille „toimetajaks" oli grupp Kallaste wenelasi, kes endile nimeks olid wõtnud „Tartu Wene gümnaasiumi lastewanemad". Need „lastewanemad" olid omal ajal, nagu warem teatasime, riigikogu liikme Waranini kaudu suure protestikirja haridusministeeriumi saatnud, kus walgustati Tartu Wene gümnaasiumi tööd ja kritiseeritati alla pühade pidamise tähtsust wana kalendri järele.

Nüüd teatab meile Tartu Wene gümnaasiumi lastewanemate komitee esimees, et nimetatud gümnaasiumi lastewanemad nõusugust kirja saatnud ei ole, ega ole jellele ka allakirjutanud, peale kahe, kes seda eksikombel teinud. Allakirjutajad on olnud wäljaspool Tartu Wene gümnaasiumi wanematekogu seisjad.

Igatahes wäga imelik südametunnistus neil allakirjutajatel, kes nii pisarsiiwil kõnelewad lastest ja sellest rängast koolitõõst, mis nende lapsed tegema peawad Eesti keeles wõimlemise ja käsitöö tundidel. See on hoolitsemine teiste laste eest, sest neil endil lapsi seal koolis ei käigi.

Siin ei ole siis tegemist lastewanematega, waid inimestega, kellele üldse ei meeldi haridus, waid kes endisteid aegu tagasi igatsedes pidustada ja pühi pidada tahawad wana kalendri järele, sellega ignoreerides meil makswat kooli korda. Kui ka uut kalendrit.

Tuhat kantud sinelit.

Töö-hoolekandeministeeriumile antakse lähematel päewadel tollimalitsuse poolt üle 488 palli (umbes 22.000 tk.) kantud sõjawäe sinelid. Börse, sadama artelli ja laadumaksude näol on nende sinelite pealt ligi 500.000 mk., tasuda.

Töö-hoolekandeministeeriumi üldasjade jaoskond palus linnawalitsust wõimalikult kiirelt teatada, kas ja kui palju wiimane neid sinelid soowiks, kus juures eelni netatud maksud ja weo kulu proportsionaalselt, mis ligi 25 mk. sineli peale wälja teeb, ministeeriumisse tasuda tuleb. Ministeeriumi arwamise järele kõlbaks sinelid waestele ja wanade kodudele wäljajagamiseks.

Linnawalitsus otsustas tellida 1000 sinelit. hks.

Toimetusele saadetud kiri.

Tänuawaldus.

Et mul wõimata on isiklikult wastata neile eram kui tahandele minu kaasteenijaist ja jõbinile ning tuttawaile, kes Eesti postiametkonna 5. aastapäewal 13. now. ka minu teenistuje 30 aastasi lestwust kanni pidulõtuga ära märkisid ja minud unnes kahekeelsime tervitustelegrammi, sõite auaraadusele ning kallihinnalise kingitusega üllatasid, siis palun siinkohal kõiki neid lahkeid kaastõdamise ütlemaie sõnapilkude eest, mida nad minule wõlmistanud, minu südamelinnat tänu wastu wõtta. Olen sügawasti liigutatud neist poolehoiu awaldustest, mis juba 25. nowembril, mu teenistuje tegelikul 30. aastasel mälestuspäewal, lähemate kaasteenijate poolt ja nüüd, 18. nowembril, postiametkonna 5. aastapäewal kõigist kodumaa nurkadest mulle kokku woolasid ja mis mulle uut julgust ning jõudu annawad kodumaa teenistuses weelgi kaaja rüngata. Ühtlasi loen oma autohuseks tähendada, et kui ma midagi ära teha olen suutnud, siis küll üksi ja ainult selle tõttu, et mu kaasteenijad üle kogu riigi mulle abilisteks on olnud ja oma tõsise püüdmisega ka minu püüdmisi on toetanud.

Weel kord kõige südamlikumat tänu üteldes, jõgawa lugupidamisega.

H. Rikand.

Tallinnas, 16. nowembril 1923. a.

Riigikohtust.

Kuidas mõni kohalik suurärі oma tulu hindab.

Kohalik suurärі H. Lell ja Ko. deklareeris oma 1919. puhtakasu 9350 marga 28 penni peale. Primakasu kommisjon, waatamata tema deklaratsiooni peale, hindas tema läbimüügi 5.000.000 marga ja puhtakasu 750.000 marga peale ning maksustas tema 111.750 margaga.

Otsekohese maksude peakomitee tema edasikaebtust läbi waadates ja ülekuulatud asjatundjate arwamist arwesse wõttes wähendas tema läbimüügi 3.000.000 margani, puhtakasu 45.000 margani ja maksustas tema 66.750 margaga, seega endist summat peaaegu poolewõrra wähendades.

Maksualune aga ei jäänud sellega ikagi weel rahule, waid kaebas edasi riigikohtusse. Ajal oli 14. sep. arutusel.

Riigikohus jättis tema kaebuse tagajärjeta.

Sellega oleks siis ülesantud puhtakasu umbes 45 korda wähem asjatundjate poolt hinnatud puhtakasust.

Lõpuks olgu weel juure lisatud, et hra H. Lell eeltulewail linnawalimistel majaomanikkude nimekirjas seisab.

Kohtukojast.

Koolieaiste laste kooliajal palgalises ametis pidamise pärast karistatud

on neil päwil Tartu-Wõru rahukohtunikkude poolt koolide järelwalwe ajutuje ettepanekul Haaslawa walla kodanik August Kalpus 1000 margaga ehk kolme öö-päewaje arestiga, samu walla kodanik August Pallo 500 margaga ehk kahe öö-päewaje arestiga, Wara walla kod. Karl Treial 300 margaga ehk wiie öö-päewaje arestiga ja Saare walla kodanik Joh. Epler 300 margaga ehk kahe öö-päewaje arestiga. P—s.

Õnnetused ja kuritöö d.

Wargused.

7. skp. on ööhulgused Uderna walla Käärdi talu elaniku K. E. aias wõõrsil käinud, mesipuud ära lõhkunud ning paar puuda mett ära wiinud. Kogu kahju 20.000 marka.

10. skp. on wargad walewõtme abil Wäike-Kongota mõisas elawa Jäneje aita tungenud ning 25 puuda nisu ära wiinud. Tealtsamast on nad ka 5950 marga wäärtuses riigi päralt olewaid hobuseriistu ja muud warandust kaasa wõtnud.

12. skp. warastati Woldemar Adojil Lihaturus asuwast Raasina keldrist 2500 m. wäärtuses loomaliha.

14. skp. läks Põlk tän. nr. 9 elawa Woldemar Riebasel Kroonuaia tän. asuwas linna algkooli ruumides taskust rahakott ühes 2000 margaga kaduma.

13. skp. teatas kriminaal-politseile Uus tän. nr. 14 elaw Marie Pärtels, et temal on maja pööningult ülekott ühes 50 kuldrubla ja 20.000 margaga teadmata ajal ära warastatud.

14. skp. on D. Kummanuil Kalaturu tän. asuwast kauplusest 2550 m. wäärtuses riidekraami warastatud.

Samal päewal on mustlased Ahja walla, Pähna talu elaniku Johannes Makki käest pettuse teel hobuse ära wõtnud.

Muuseumi loteriil 16. detsembril s. a. wõidate 500.000 mk., kui ostate 50 m. loositõõje. Saada postkontoritest, pankadest ja suurematest äridest kuni 25. nowembrini.

Üliôpilaskonna Muusika Sektsiooni

segakoori kontsert

ülikooli aulas

pühapäewal, 18. now. 1923. a. kell 5.

Juhataja: JUHAN AAVIK.

Eeskawas: J. Aavik, A. Kapp, M. Lüdig, R. Tobias, M. Saar, C. Kreek, Fr. Liszt, C. M. Weber ja S. J. Svendsen.

Solistid: klarnetil A. Ojasson, stud. jur.; klaweril H. Leberecht, stud. rer. nat.; wiiulil R. Pikk, stud. rer. merc. Klaweril saadab Joffe.

Piletite eelmüük awatud „Postimehe" (Suurturg 16) ja „Warraku" (Rüütli tän.) kauplustes ja kontserdi päewal kella 3-st ülikoolis.

Tartu spordiselts „Kalew"
Bürgemusses — täna, 18. now.

rahwuswah. wõistlused

tõstmises ja maadlemises.

Osa wõtawad **Eesti, Soome ja Läti** paremad sportlased, nende seas: **Ed. Pütsepp,** ilmameistrid **Tammer** ja **Hallap,** ilmarekordimeister Puusaag, Schmidt, Noormägi ja teised. — Wõimlemise ettekanded.

Tants. Konfetid, serpentiin, Amori post. Mängib 2-se rüg. orkester. Algus kl. 8 õ. Pääsetähed 50 mk. — 125 m.

Eesti Akadeemiline Spordi Klub.

Teisipäewal, 20. novembril s. a.

„Bürgermusse" saalis.

Hooaja wiimane kinnine

AKADEEMILINE MASKERAAD

Sõjawäe orkester. Saal ilustatud. Esimest korda Tartus **Jazz-band orkester.**

Kella 12-nest peale kaks orkestrit. **Tants wahetpidamata.**

Wõõrastele piletid saadawal ainult üliõpilaste soowitusel. Eelmüük K. Taklaja kaupluses, Rüütli tän. nr. 10.

N. B. Iga maskeraadile tuleja saab maksuta ühe E. A. S. K. loterii pileti kaasa.

Tartu Naisseltsi

loterii-allegri

oma ruumides, Suurturg 2.

Pühapäewal, 18. now, algus kell 11.

Wõitudeks on palju ilusaid käsitöid, aknaeesriideid, perenaistele ilus wäike pliit praeahjuga ja meestele ader „Teguri" wabriku kingitus, kingi ja muid ilusaid tarbeasju.

Muusika. Einelaud, lilled ja õnneõngitsemine.

Eesti Sotsiaaldemokraat. Tööliste Partei ja Iseseiswa Sotsialisti. Töölispartei ühine

kõnekoosolek

„Wanemuises" täna, kell 10 homm.

Kõnelewad riigikogu liikm. **K. Ast** ja **E. Joonas** ainest „Tööliste ülesanded omawalitsuste töös".

Wäljamaalt

pärale jõudnud

Pelikani musta ja wärwilist tinti ja tuschi, Günther-Wagneri wesi- ja õliwärwisid, pastell ja kooli kriiti, pintslid, kumme, templipatju, kopiirpaberit kirjutusmasina jaoks ja liht mitmes wärwis, lastele woolimissawi (Nakiplast), joonelaudu, kolmnurki, reissschine, joonistuspaberit suures wäljawalikus soowitab

„Postimehe"

raamatukauplus

Suurturg 16, telef. 250.

Herrad!

Kui soowite kõige puhtamat, korralikumat kraepesu, pestud ilma lõhkuwate abinõudeta, pesu wee, libeda ja seebiga, ilma harjaga lõhkumata, **ilma kloorita** — wõite saada ainult

L. Ilus'a pesukojast — Kalda t. 2.

Hinnad: Triikšärgid 30—35 mk., kõwad alused 20—25 mk., kõwa kahekordne krae 15 mk., kõwa ühekordne krae 13 mk., paar mansheite 17 mk., pehme alus 10 mk., pehme krae 7 mk. Sealsamas wõetakse ka koduspestud kraesid triikida — hinnaalandusega. Ka ihupesu wõetakse pesta.

Suur walik

meester. triikšärke, kraesid, mansbette, kaelasidemeid, traase,

kindaid, sukki, sokke,

meest. ja naist. pesu, puuwillast ja willast trikoopesu, wõimlemise-trikoosid, kookusnööpe, taskurätte, siidipaelu, pitse, pesatsi ja kõikuguist moe-, pudu- ja pesukaupa.

Meester., naister. ja laste

kalosse.

Müük suurel ja wäikesel arwul.

Hinnad wäljaspool igasuguist wõistlusi.

Wennad Leyp

Tartus, Kaubahoow 2.

Telef. 4—81.

Soowin osta

tisleri-kruwipinki

soowitaw riistadega. Lihaturg „Gloria" sõõgimaja.

Müüa

sõõgitoa toolid, käsiõmblusmasin, lapsewanker, sulepadjad, gitarre, 2 uut naister. palitut, ballikleidid ja palju muud kraami. Näha kella 1—6 p. l. Lai uul. 1, krt. 13.

Müüa

juhtumist odawalt: biisammuhw, kuld käewõru ja kuld kõrwarõngad. Peterburi tän. nr. 99, k. 2.

Müüa

kaks maja

poe ja suure nurgakrundiga; sünnis tööstuseasutusele ehk aednikule; wõib ka lahus müüa. Ligemalt Karlowa tän. nr. 64, krt. 19.

Kellel on

autokuur

wälja üürida? Teated sit. „Küüritaw autokuur" all.

Tuba

üürile anda ühele ehk kahele isikule, soowikorral keedumõimalus. Näitrse tän. 11.

Saagu mis saab!

müün ikka edasi

suure hinnaalandusega

kuni tagawara ulatab, kõik allnimetatud kaubad:

Suured puuwilla wooditekid	Enne	700	mrk. —	nüüd 400	mrk.
Parem sort	„	1100	„	„ 900	„
Lapse puuwillatekid	„	525	„	„ 450	„
Soome sestir kleidiparhid ilusad mustrid	„	75	„	60	„
Kunstsiidiga kleidiparh	„	85	„	„ 65	„
Lihtne kleidiparh	„	70	„	„ 60	„
Inglise kleidiflanelett	„	75	„	„ 65	„
Shewiot kleidirtie, 2 küünart lai	„	160	„	„ 135	„
Kahelaiused naisterahwa pluusiriided sidi joontega	„	120	„	„ 90	„
Täiswillane kleidishewiot	„	210	„	„ 150	„
Jooneliseд undrukuriided	„	170	„	„ 130	„
Shotish kleiriided	„	120	„	„ 90	„

ja palju teist riidekaupa suures wäljawalikus.

Karl Abel'i riidekaupl.

Tartus, Kaubahoowis nr. 8.

Kasulik restoraanidele, klubidele ja seltsi einelaudadele

on juustuga maitserikkaid „Pain Normal" wõileibu müüa. „Pain Normal" seisab kaua wärske ja saab seeläbi ikka tagawaraks pidada. Ohukeselt lõigatud tükk „Pain Normal'i" on maiusroog, mille eest heameelega enam maksetakse, kui miski muu leiwa eest.

Klaritud kaubamärk

V. T.

Põdrasarwe

pesu-, puuwillane- ja willanerüie

on kõige parem.

Iga tüki otsas on plomb wõi tempel

Saada igast paremast riideärist.

„DWIGATEL'i TEHAS"

Tallinnas, kõnetraat nr. nr. 7—88 ja 1—52.

ALGAS UUESTI TÖÖD

JA WÕTAB TELLIMISI WASTU:

1) igasuguste wagunite, platwormide ja sisternide ehituse peale; 2) kõiksuguste raudtee- ja wagunite-tagawaraosade walmistamise peale; 3) aeroplaanide ehituse peale; 4) igasuguste põllutööriistade walmistamise peale; 5) mööbli ja igasuguste puutööde peale; 6) wedurite, katelde ja igasuguste masinate paranduse peale; 7) igasuguste sepatööde peale; 8) wase- ja malmiwalu peale; 9) palgisaagimise peale oma saeweskis.

TEHASEL ON: Eeskujulik kuiwatusruum metsamaterjalide jaoks. — Materjalide proowijaam.

Seega on mul au teada anda, et olen 5. nowembrist s. a. Wiljandi uul. nr. 14 asuwa

willakraasimise ja ketramise tööstuse

ostuteel omandanud. Et masinad otstarbekohaselt remonteeritud ja wabrik kahe wahetusega töötama hakkab, sellega saab wõimalikult austatud töötarwitajate nõudeid korralikult ja kiiresti täita. Hinnad wäga mõõdukad.

Lootes õiglase asjaajamisega töötarwitajate täielist poolehoidu wõita, jään kõige austusega, tööstuse uus omanik

Johann Puusemp.

Tartu linnawalitsus

teatab, et raekojas awalikul enampakkumisel 1924. aasta peale

wälja renditakse:

Kaubahoone pargis kiwisilla ligidal (end. linnapood)	reedel, 23. nowembril s. a.	kell	10	hom.
poeruum Raatuse uul. nr. 5	„ „ „	„	11	„
kiwihoone wanakauba turul	„ „ „	„	12	„
kaalukoda	teisip., 27. „ „	„	10	„
plats limonadikioski jaoks pargis end. puusilla juures	„ „ „	„	11	„
kalapüüdmise õigus Emajõel	„ „ „	1/2	12	„
heinamaad a) Aleksandri uul. otsas; b) Da uul. otsas	„ „ „	„	12	„
juurewilja-platsid a) Peetri turul; b) Maarja turul	„ „ „	„	12	„

Lähemaid teateid saab linnawalitsuse liikumata waranduste osakonnast kella 9—12 l.

Ärge holdke asjata raha kodus!

Raha kodus ei too ühtegi kasu!
Raha on kodus kardetaw hoida!

Raha wõtab hoiule

jookswale arwele ja tähtaja peale ja maksab hoiusummade eest —— ajakohast protsenti ——

Annab laenusid käemeeste, obligatsioonide ja wäärtpaberite kindlustusel wälja. Korrespondendi arwed igas kodumaa linnas ja rahwarikkamas kohas. Toimetab kõiki panga operatsioone.

Kolmas Tartu Laenu Hoiu Ühisus

TARTUS, SUURTURG NR. 8.

Hea pianino

„Becker"

on müüa Jaama tän. nr. 10, teisel korral.

Õpetan mõlemast soost isikutele

autojuhtimist

kuni täielikku sõidu oskuseni, mootori konstruktsiooni tundmaõppimist. Praktilisi töid korraldan omas töökojas. Peterburi tän. nr. 35, meh. töökojas. F. Saeberg.

Wilunud ja hoolsat meier-futtermeistrit

wajab kohe Wäimela põllutöökooli mõis. Kaup kokkuleppe teel. Kirjalikud pakkumised ühes endise tegewuse kirjeldusega adresseerida Wõru kaudu, Wäimela põllutöökoolile.

Wäimela põllutöökooli juhatus.

Jälle pärale jõudnud

üldisest armsaksaanud **Hollandi kakaoserbid**

„Helm-kakao" ja „Kakao-boom"

plekk-toosides.

Saadawal Raudsepp'a äris (Promenadi tän. 2) kui ka kõigis teistes paremates koloniaal-kauplustes Tartus.

Tartu ülikooli põllumajandusteaduskond wajab teoreetiliselt ja praktiliselt wilunud

õppejõudu

geodeesia ja kultuurtehnika õppetoolile.

Kandidaate palutakse hiljemalt 10. dets. s. a. ühes wastawa soowiawaldusega, curricul. vitae ja teadusliste töödega teaduskonda ennast üles anda. A. Nõmmik, dekaan.

250.000 marka

wõidate Teie wabadussõjas langenute mälestussamba heaks korraldatawa **loterii piletiga,** à 50 marka (kupong 10 marka).

Müügil igas rahaasutuses, paremas äris, apteekides jne.

Et suure wee tõttu Emajõel liikumine pimedas raskendatud,

sõidab aurik „Wanemuine"

Mustweest kell 7 homm. Tartusse

igal neljapäewal ja pühapäewal.

A.-S. „Kütteweo".

Wilunud müüja

koloniaal, riide ja rauakaubanduse alal, kes ka täielikult lina ja wilja ostmist tunneb, **otsib wastawat teenistust.** Pakkumised saata sit. „Osaw kõiges" all.

Sündsad

jõulukingitused!

Stiilseid ja moodsaid **saali-, kabineti-, buduaari-, sõõgitoa-, magamistoa-sisseseadeid, trümoosid, kappe, laudu** ja **Wiini toole** tuntud headuses soowitab

G. Pock'i mööblimagasin,

Lossi tän. 12.

Walgas wäga rutuliselt ärareisimise puhul rendile anda ehk müüa käidawas kohas

suur maja

ühes restoraani sisseseade ja õigustega. Järele küsida Walk, Wõru tän. nr. 28, kudujaärist, majaomanik Liiw.

Laupäewal, 17. now. kell 1/23 p. l.

kadus

Tartu raudteejaamas, omnibussi pealt maha tulles kuni pileti-kassani, kollane

— rahakott. —

Leidjat palun ainult tühi tast dokumentidega (just need on tähtsad!) sit. ära anda. — Ajapuudusel wõib toomist ka posti kaudu toimetada aadressiga: Tartu, „Postimehe" talitus.

Saatekuludeks on raha kotti juurelisatud.

Tuletornide fügisene ülewaatus rannal, mis Tallinnast läänepool, algab 20. skp.

Maamõõtjate — hindajate kursused.

Haridusministeerium registreeris inf. Krause maamõõtjate — hindajate erakursused Tallinnas. Kursused asuwad kinniswarade hindamisameti ruumides. Rahaministeeriumi poolt on kursustele prii küte ja walgustus.

Siseriigist.

Luunja-Kaagwere parw sulutud.

Wesi on jões nii kõrgele tõusnud, et üle kallaste wälja ajab. Parwe pikkus laiast weekogust enam üle ei ulata, mispärast parwest ülekäimine wõimatu on ja sulutakse.

Reisijatel tuleb käia Wõru teed, Reola kaudu.

Tartu teated.

Kawastu suwekolonii tegewusest käesolewa aasta suwel.

Töö-hoolekandeministeerium ja Tartu linnawalitsuse poolt peeti käesolewa aasta suwel ülewal Kawastu mõisas laste suwekolonii. Suwe koloniisse wõeti algkooli õpilasi igast algkoolist proportsionaalselt õpilaste arwule neid, kes terwislikelt nõrgad ja kes suwepuhkust wajasid, kuid kellel wõimalus puudus suwel maal wiibida, kõik kehwade inimeste lapsed. Osa kolonii kaswandikke oli ka keskkooli alamatest klassidest.

Alguses oli kolonii ette nähtud 100 lapse tarwis, kus kahe wahetusega wõimalik oleks terme suwe jooksul 200 lapsele suwepuhkust anda. Linnawalitsus, hinnates nõrga terwisega õpilaste rohkust, määras omalt poolt summad, mis oleks wõimaldanud 50 lapsele ülespidamise koloniis. Ministeeriumil ei olnud aga wõimalik kohe muretseda pesu ega tarwilist sisseseadet, mispärast esimese wahetuse ajal koloniis wiibisid 112 last. Teise wahetuse ajal andis ministeerium lisa summasid, mis wõimaldas juure wõtta 50 last.

Selle läbi oli käesolewal suwel wõimalus koloniidest osawõtta 262 lapsel. Koloniil oli tegelikke kulusid suwe jooksul 948.229 mk. 49 p., sellest ministeeriumi summadest 829.561 mrk. 74 p. ja linna summadest 118.667 mrk. 75 p.

Kolonii juures töötas ambulants, mille täienduseks arsti poolt kokkuseatud nimekirja järele ligi sajatuhande marga eest arsti rohtusid ja riistu muretseti. Kui silmitseda arsti otsusi koloniis wiibijate kohta, siis leiame kõige suurema protsendi neid õpilasi, kes kannatasid werewaesuse ja alatoitluse all. Kunajaline suwepuhkus lastel wärskes õhus korraliku elurõõsi ja toitluse juures on õieti palju kaasa aidanud laste terwislikse külje parandamiseks, sest lapsed, kes koloniist lahkusid, olid juure wõtnud nii kaswus kui ka raskuses.

Suwi saadeti mõõda kindlaksmääratud igapäewase töökawa järele, kus iseäranis suurt rõhku pandi kehalise kaswatuse peale wabas loodukses. Korraldati mänge, wõimeldi, püüti kalu ja wõeti õpetajate-kaswatajate juuresolekul ette jalutuskäike.

Ei puudunud ka laul ja käsitöö.

Paljudel koloniis wiibijatel lastel oli suweks kooli poolt järelekasimid antud. Et nad omad eksamid sügisel rahuloldawalt ära saaksid anda, siis korraldati koloniis kolonii kaswatajate-õpetajate poolt järelaitamise tunnid.

Kaswandikel oli tarwitada umbes 100 köiteline raamatukogu, kus leidusid paremad eestikeelsed lasteraamatud ja noorsoo kirjandus.

Esimene wahetus kestis 23. juunist kuni 25. juulini, teine wahetus 25. juulist kuni 25. augustini.

25. augustil likwideeriti kolonii suwine tegewus ja kolonii sisseseade anti hoiule Kawastu mõisa.

Awalik õnnekoolek
lähemate linnawalimiste puhul.

Eesti Rahwaerakonna poolt täna kell 3 p. l. „Wanemuises" korraldataw awalik õnnekoosolek peaks küll kõiki waljaid huwitama. Linnapea K. Luik annab ülewaate linna majapidamisest, kuna prof. P. Põld selgitab küsimust, mispärast on linna walitsemisesse järjekindlust waja.

Linna rentnikkude rühm.

Eile anti linnawalitsusele ära lisaks senisele 8 nimekirjale weel üks uus, nimelt linna rentnikkude rühma nimekiri, mis nr. 9 alla arwatud. Kuuldawasti esitatakse kandidaatide nimekirjad weel rahwuswabameelsete partei ja sakslaste poolt.

Walimissedelite kuju kinnitatud.

Linnawalitsus kinnitas linnawolikogu walimissedelite kuju, mis peab olema järgmine: walge paber, mille pikkus 17,8 cm ja laius 11,8 cm.

Walimissedel peab sisaldama kandidaatide nimekirja, nimekirjade sisseandja organisatsiooni ehk rühma nimetuse, kui see on, ja nimekirja numbri.

Walimissedelid peawad musta trükiga trükitud olema.

Walimissedelite kuju pannakse linnawalitsuse statistika büroos wälja, kus seda näha wõib iga päew töötundidel.

Walimissedelid on oma kuju poolest needsamad kui möödaläinud linnawolikogu walimistel.

Tartu kaupmeeste märgukirja kohta ei ole weel seisukohta wõetud.

Teatawasti esitasid Tartu kaupmehed kaubandustööstus-ministeeriumile märgukirja, milles paluwad muuta määrust, mis käib kaubahindade wäljapaneku kohta waateakendel. Eile käisid mitmed Tartu kaupmehed kaubandus-tööstusministri juurel. Nagu kuuleme, ei ole minister märgukirja kohta weel otsust teinud.

Kaubamaja omaniku Karl Reinhold'i protsess liiakasu wõtmise asjus
tuleb arutusele 22. now. rahukogus.

22. nowembril tuleb Tartu-Wõru rahukogus arutusele kaubamaja omaniku Karl Reinhold'i protsess liiakasu wõtmises, kes 1921. ja 1922. a. isikutele rahasummasid laenas ja neilt kõrgeid protsente — üle 700 protsendi aastas — wõttis, silmas pidades nende rahalist kitsikust ning seda oma kasuks tarwitas. Tunnistajaid selles asjas on ette kutsutud umbes 50. Kohtualust kaitsewad wann. adw. K. Grau ja Ferd. Karlson.

40 aasta eest samasugune sügis kui tänawu.

Helsingi ilmajaam on hiljuti tänawuse wihma kohta seletust annud. Et Helsingi Tallinnast ainult 80 wersta kaugel, maksawad Helsingi tähelepanekud ka meie kodumaa kohta.

Tänawune sügis on ilma erandita meie maal sadune olnud, hoolimata sellest, et Lääne-Euroopas ei ole suurel wiisil sadanud. Meie septembri- ja oktoobrikuu sadu on suurem kui kogu wiimase suwe sadu.

Maa normaalne sajumäär on kolmel sügiskuul 171 mm. Tänawu sadas aga septembri- ja oktoobrikuus üksi 198 mm. Sügisesed kuud on tänawu sadusemad kui niisuguseid wiimase 40 aasta jooksul nähtud. Waremal ajal olid sadused 1893. ja 1917. a. sept- ja oktoobrikuu.

Wihma poolest tuletab tänawu aasta 1867. aastat meele, millal kogu suwi ja sügise alati sadas. Seda wiisi oli 56 aasta eest sarnane wihmane aasta kui tänawu.

Wihma põhjused on Atlandi Islandi ümbruses püsiwad miinimumid. Need tulewad lõunast puhuwate tuultega. Sajud on nii sagedad, et oktoobrikuus õieti ainult üks päew on olnud, mil ei ole sadanud.

Nowembrikuu on üle poole ja on seni sajud ühte soodu edasi kesinud. Kuidas lugu lähemas tulewikus haakab olema, seda Helsingi ilmajaam ei nimeta.

Lõunatuulte mõjul on oktoobris ilmad õieti soojad olnud. Keskmine soojus oli tawaliselt kõrgem.

Leiwaküpsetajate ettepanek sunduslikkude määruste muutmiseks.

Tartu linna leiwaküpsetajad on linnawalitsusele palwe esitanud, et mõned punktid jõusse astunud leiwaküpsetamise sunduslikkudes määrustes saaks muudetud ja nimelt: küpsetusruumide kõrguse alammäär peaks olema 6 aga mitte 7 jalga.

Peale selle nõuab praegune määrus, et küpsetusruumis ei wõi sööki walmistada. Leiwaküpsetajad peawad selle täitmist wõimataks, sest et pea kõigil praegustel küpsetajatel on küpsetusruumides ehttatud pliidid. Leiwategijad paluwad neile lubada endiselt sööginegemist küpsetusruumides, lubades puhtuse eest kõige suurema hoolega walwata.

Weel paluwad leiwaküpsetajad määruste jõusse astumist pikendada neis kohtades, kus põhjalik remont teha tuleb: ruumi sügawamaks tegemine, uue põranda panemine, seinte krohwimine. Kõige tähtsam oleks see neile, kellel ruumid sügawamaks teha tulewad. Praegu on juhtumisi, kus isegi wesi sisse tungib, mis tööd takistab ehituste läbiwiimiseks. Leiwaküpsetajad paluwad leiwaküpsetamise määruste jõusse astumist pikendada kuni 1. juulini 1924. a., kohustades end selleks ajaks kõik ruumid nõudekohaselt ümber ehitama.

Linnawalitsus otsustas palwe terwisholu osakonnale anda ettepaneku tegemiseks. hks.

Hiljuti awatud joomahaigete rawitsuskohas

on juba esimesed alkoholikerid arstimist leidnud. Wastuwõtmine on iga teisipäewal kella 7—8 õ. Magasini tän. nr. 1.

Weetõus jõgedes raskendab linna pääsemist.

Räpina teed linnatulejad seletasid eile, et Kaagwere parwel wesi enne parwele pääsemist hobusele rindu on ulatanud. Ülle on pääsenud ainult need, kelle wankris wettkartwat kaupa ei olnud, kuna jahu- ja muude raskemate koormatega linnatulejad tagasi on pidanud pöörama. Kaagwere parwelt ulatawat luht juba Kaagwere seltsimajani. Samuti on lugu ka teistest jõgedest ülepääsemisega. Mitmel pool on wesi edasipääsemise, nii hobustega kui ka jalakäijatel katke-tanud ja selle tagajärjel ei saada mõneltpoolt enam linnaga ühendust pidada. —kl.

Naisseltsi loterii-allegri peale

juhitakse weel kord tähelpanu. Loosimisele tuleb hulk käsitöid ja tarbeasju.

Kooliõpilastel osawõtmine lasteetendusest „Wanemuises" soowitaw.

Linna kooliwalitsus on soowitanud kõigile alg- ja keskkoolidele osa wõtta kolmap., 21. now. kell 5 p. l. ja reedel, 23. now. samal ajal „Wanemuises" korraldatawast alandatud hindadega lasteetendusest.

Etendusele tuleb Max Mölleri 4-waatusline muinasmäng „Printsess pesuneiu". Tükk on lastekohane. Koolidel tuleb piletite saamiseks otsekohe pöörda „Wanemuise" talituse poole. Piletite hinnaks on 15 ja 10 mrk.

Tartust lahkudes
wiis mr. Robinson eadaga kaasa Ameerikasse hulga udupilte Eesti maahadusõjast ja Eesti elust. Mr. Robinson kawatseb Ameerikas korraldada rida kõnekoosolekuid Eesti üle, mille puhul ta siit saadud andmeid ja udupilte kasutab.

Kiwi kiwi järele.

Tartu seltskonna daamide poolt 9. now. korraldatud kinnine näokatte pidu Tartu mälestussamba heaks tõi wihmase ilma peale waatamata üle 17 tuhande marga puhast kaju. Komitee awaldab tegelastele tänu.

Uhtlasi olgu weel kõigile meele tuletatud, et aeg kaob ja Tartu ei tohi oma mälestussamba ehitust unustada. Kas ei wõiks ka seltsid teatawa protsendi omist pidude sissetulekuist mälestussamba heaks ohwerdada, ja Tartu kinod, kelledel sügiste wihmaste õhtutega suur lõikus, wõiksid wähemalt kaks päewa kuus ohwerdada mälestussamba tuluõhtuteks.

Sest kiwi kiwi järele kanname kokku mälesmärgi oma langenud kangelastele.

Rahwaülikoolis
loewad tulewal nädalal:

Esmasp. kella 7—8 lekt. Wiranyi Elemér „Ungari ajaloost" ja kella 8—9 asj. H. Mora „Eesti muinasaeg" — geoloogia kabinetis (Aia tän. 64), teisip. kella 7—9 dotj. K. Rammul „Hingeteadusest", — psüh. laborat. (Lai tän. 36); kolmap. kl. 7—9 dir. W. Nano „Matemaatika ajaloost" ülikooli audit. V, neljap. kella 7—8 asj. A. Paris „Orgaaniline keemia" — keemia aud. ja kella 8—9 asj. E. Kilkson „Elektrotehnika", — füüsika audit., reedel kell 7—8 Dr. K. Lellep — „Alkohol ja närwihaigused" — V audit., laup. kella 7—8 eradotj. W. Freymann „Loogikast" — I audit.

Teadete kogumine korteriolude kohta.

Töö-hoolekandeministeerium on kõikidele linna- ja alewi-walitsustele küsimuslehed saatnud, kus nõutakse teateid kui palju perekondi kannataisid 1. detj. s. a. korteripuudusest all, kui palju maju ehitati walmis käesolewa aasta jooksul, kui palju neis korterid ja kui palju tube igaühes, kui palju oli 1. detj. waba korterid ja mitme toaline, kui palju maju on kawatjuse 1924. a. ehitada ja palju neis korterid.

Ministeerium palub küsimuste wõimalust mõõda täita ja hiljemalt 1. jaanuariks 1924. a. ära saata. hks.

Lasteaiale annetasid:
pr. N. N. kantud laste riideid, hra Rud. Holst 1 tünn heeringaid, hra E. H. Wirkhaus pool tünni soola heeringaid.

Tänuga kwiteerib lasteaia juhatus.

Trükiwea parandus.
Jurjewskaja kontserdi arwustuses tuleb lugeda fileerimise asemel fibreerimine. J. A.

Kõned, koosolekud ja pidud.

Organiseerimata üliõpilaste teine walimisselne koosolek
on pühap., 18. now. s. a. kl. 4 p. l. ülikoolis, auditoorium nr. 5. Päewakorras organiseerimata üliõpilaste kandidaatide nimekirja kinnitamine eelolewateks edustuse walimisteks.

Akadeemilise loomaarstiteadusliku seltsi üldkoosolek
on 19. now. kell 6 õhtul loomaarstiteaduskonna peahoone II korral.

Päewakorras peale jooksuate asjade: rahwa loomaarstimisküllide korjamise küsimus, eestikeelsete loomaarstiteadusliste ostusõnade wäljatõõtamise küsimus. Dr. Aami, dotj. K. Sarali referr. „Loomaarstiteaduse omandamine meil ja mujal ja ankeedi toimepaneku küsimus loomaarstiteaduskonna üliõpilaste testel.

Kõne N. M. Kr. ühingus.
Pühap., 18. now. õhtul N. M. Kr. ühingus kõneleb Mr. Chester Alexander aine üle: „Kas teadus ja ristiusk käiwad kotku?"

Kõne Ado Reinwaldist.
„Karskuse Sõbra" ja „Ü. N. T. O. karsk. haru" ühine järjekorraline liigete-õhtu on täna kl. 7 õ. karskuslidu ruumes.

Kõneleb hra Jul. Johannson Ado Reinwaldi üle. Laulukoori harjutus kell pool 5 p. l.

Akadeemilise Ajalooseltsi koosolek
on esmasp., 19. now. kell 8 õ. klassilise muinasteaduse instituudis.

Päewakorras üliõp. J. Madissoni kõne „Karl Lamprechti ajaloo-filosofilised ideed, II" ja üliõp. E. Keremi kõne: „Raharendi ajast Kaarmas."

Kiriklikud teated.

Peetri kirik.
Pühap., 18. skp., kl. 1 lõunal kirikus lastejumalateenistus. õp. G. Rutopõld.

Katoliku kirik.
Kl. 1/2 11 pidulik jumalateenistus. Antonius Zecchini, paawsti delegaat Eestis, Lätis ja Leedus, wõtab pihile

Teater ja muusika.

„Wanemuise" teater.
Täna, pühap., tuleb esimest korda etteksandele Franz Arnold ja Ernst Bachi 3-waat. lustmäng „Wooruslik elumees."
Algus kell 8 õhtul.

Hommikukohwil lõunasöögil õhtusöögil igal söögiajal

„PAIN NORMAL"

kõrwaldab kõhu kinnioleku kosutab kiduraid, werewaesid mõjuw abi suhkrubaigetele aunab werd ja kõwendab konti

Ainult wähesel arwul on muuseumi loosistähti weel saada, sellepärast rutake oktmisega, et mitte peawõidust 500.000 m. ilma jääda (16. detj.).

Omawalitsuste walimised.

Wallawalimistel käijate arw Tartumaal.

Jõgewa wallas on hääleõiguslisi kodanikke 1487, hääletamas käis 386, sisse antud 4 nimekirja, uue wolikogu liikmete arw 21.

Kuremaa wallas on h.-õig. 1144, hääletamas käis 548, nimekirju 4, liikmeid 19.

Luke wallas hääleõiguslisi 549, hääletamas käis 322, nimek. 6, liikmeid 15.

Mäksa wallas h.-õig. 1215, hääletamas käis 474, nimek. 4, liikmeid 18.

Peipsiäärses wallas hääleõiguslisi 1625, hääletamas käis 538, nimek. 6, liikmeid 25.

Pilkuse wallas hääleõiguslisi 420, hääletamas käis 197, nimekirju 11, liikmeid 15.

Päidla wallas hääleõiguslisi 607, hääletamas käis 301, nimekirju 5, liikmeid 15.

Rõngu wallas hääleõiguslisi 1278, hääletamas käis 733, nimekirju 8, liikmeid 18.

Sootaga wallas hääleõiguslisi 1101, hääletamas käis 449, nimekirju 5, liikmeid 18.

Tähtwere wallas hääleõiguslisi 1054, hääletamas käis 386, nimek. 2, liikmeid 16.

Ulila wallas hääleõiguslisi 745, hääletamas käis 301, nimekirju 7, liikmeid 15.

Waimastwere wallas hääleõiguslisi 1036, hääletamas käis 307, nimek. 4, liikmeid 16.

Wasise-Otepää wallas hääleõiguslisi 400, hääletamas käis 230, nimek. 7, liikmeid 15.

Worbuse wallas hääleõiguslisi 234, hääletamas käis 101, nimekirju 2, liikmeid 15.

Wõtikwere wallas hääleõiguslisi 2113, hääletamas käis 843, nimekirju 10, liikmeid 25.

Nagu eelpool teadud andmetest näha, on õige suur osa neid waldu, kus walimistel on käinud ainult mõnikümmend protsenti, suurem osa alla 50 protsendi elanikkude arwust.

Parwa mõnes wallas, kus walimas käijate protsent õuseb üle 50.

Imestamiswäärt agarusega on walimistel käinud Luke walla ühe jaoskonna kodanikud, kus walimistest osa on wõtnud peale 10 kodaniku kõik.

Suuremas osas waldades olid wõistlewad nimekirjad rühmade poolt, kes walimisteks endid ühendanud, ja kandsid lihtsalt nimetusi, nagu: maapidajad ehk pollumehed, rentnikud ja wäikekohapidajad, siis maatamehed ja töölised. Puhtparteilisi nimekirju oli õieti wähe.

Wõistlewate nimekirjade arw kõikus 2—10. Mõnes wallas tõusis sisseantud nimekirjade arw ka üle 10. Seidus ka neid waldu, kus nimekirjade arw üle 20 oli, mille tagajärjel mitmed nimekirjad ühtegi kandidaati läbi ei wiinud, sest isegi uue nõukogu liikmete arw oli wähem kui nimekirjade arw. Uue nõukogu liikmete arw on kõikuw 15—25 liikme wahel.

Mõnes üksikus wallas on uue wallanõukogu liikmete arw üle 20.

Nagu walimiste tagajärgedest näha, on Tartumaa waldade mutes wallanõukogudes enamus keskklassi käes, ainult 4—5 wallas on enamuse enda kätte saanud pahempoolse ilmawaatega isikud.

Kandidaatide nimekirjad Tallinna linnawolikogu walimistel.

Kuni eilseni anti walimiskomiteele järgmised kandidaatide nimekirjad ära: nr. 1 — töörahwa ühine nimekiri, eesotsas J. Tomp; nr. 2 — sotsiaaldemokraatide töölispartei ja iseseiswate sotsialistide liidu nimekiri, eesotsas Püümann ja Piiskar; nr. 3 — tööerakond, eesotsas Uuesson ja Anderkopp; nr. 4 — majaomanikud, eesotsas Dr. Masing; nr. 5 — töörahwa liit, eesotsas Ploompuu; nr. 6 — kristlik rahwaerakond, eesotsas Randkepp, Paimann ja Bauer; nr. 7 — rahwaerakond, eesotsas Westholm, Bürger, Taum, Brüller. Ülejse on rahwaerakonna nimekirjas 40 kandidaati. Nimekirjade wastuwõtmine kestab 27. nowembrini.

Teisipäewal, 20. now. rahwaetenduseks Karl Schönherri 5-waat. kurbmäng „Elu narrimäng."
Laupäewal, 24. now. Radri maskiõhtu.
„Wanem." talitus.

Miina Hermanni lauluselts
segakoori harjutus on esmasp., 19. skp. kl. 1/2 9 naisseltsi saalis. Lauljate ilmumine tingimata tarwilik. Uusi lauljaid wõetakse wastu sealsamas.

R. Ritsing'u segakoori
lauluharjutus on 19. skp, kl. 3 p. l. reaalgümn. ruumides.

Õnnetused ja kuritöö.

Sarnuleha kaewust leitud.

[illegible] Wõisi wallas, kus [illegible] Marie Gustawi t. Puusi, 56 a. wana, [illegible].

Pärast olewat juba 2. nowembril [illegible] kõik [illegible] ning [illegible] ei [illegible] nõusõnajaid tegajärgi.

Selgus, et Puusi ennast ise kaewu oli ära uputanud. Enesetapmise põhjuseks olnud ennastunning ekalised perekonna tülid.

Pussikangelased Wirumaal.

Wirumaal on taitsa maad wõinud pussikaelus. Waewalt möödub mõni pidu wõi tantsuõhtu, ilma et sääl pussiamist ette ei tuleks. Iseäranis waenulisets on ülesreise wastu nuumunud küla nooredmehed.

Nii näituseks kogus 15. nowembril Küti wallas, Wõnnu mõisa sallkond noorimehi kokku, kes iseseskis purjutasid. Kui kõik juba auru all olid, läksid kaks noorimeest iseseskis tülli, mis nii kaugele läks, et pärast ka teised endid wahele segasid. Lõppude lõpuks tõmmati pussid wälja ning tagajärg oli see, et peale „lahingut" kats noormeest, August Waino ja Johannes Nõdas haiga pussi haawadega maha lamama jäid. Waino toimetati ohe Maiwere linna haigemaija, kus selgus, et temal pea, näo peal ja keha peal kokku 13 pussihaawa oli. Haawad olid mõned iseäranis pitsad ja sügawad, kuna üks läe haawa arst isegi lasteks lõikamas. Nõdasel oli 3 haawa, mõisugused enamsõhem kerged. —?—

Poisike mõrtsukatöö eest 10 aastaks sunnitööle.

1923. a. 8. juulil umbes kella 4 paiku teatati Kaagwere mõisas elutsewale wallaraiooni ülemale, et Woldemar Hüwa on August Kõrrat'it noaga haawanud. Asja ligemalt järele waadates, leitti wihmane mõisa kaohunnikul surmawalt haawatuna. H. suri warsti peale selle.

August Kõrrat'i surmakeha ärastlisel lahkamisel leitii, et surm mitme raske haawa tagajärjel tulnud.

Eelmärimisel selgus, et Hüwa 7. juulil pidul olles Kõrratiga tüli nõriund ja teda ähwardanud. Hommikul pidult koju minnes on Hüwa Kõrrat'ile kallale tunginud ja wiimasele pussiga surmawa haawa lõõnud, ning ise metsa põgenenud, kust ta tagaajajate poolt tabati ja Wõru wanginaija toimetati. Hüwa oli juttaw ümbruses kui pussikangelane. Juurdluse tunnistas Wold. Hüwa ennast süüdi kõle meelega surmawa haawa lõõmises.

Tartu-Wõru rahukogu omal istumisel 15. now. otsustas Woldemar Kusta poeg Hüwa't, 18 aastat wana, pärit Wõru maakonnast Kooraste wallast, karistada kõikide kodanliste õiguste ärawõtmisega ja sunnitööle saatmisega 10 aastaks. Kohtukulud 1000 marka määrati tema kanda. —ard.

Wiimased teated.

Riigikogule esitatud seaduseeelnõud.

Wabariigi walitsus otsustas omal wiimasel koosolekul riigikogule esitada perekonnaseisu seaduse-eelnõu, perekonnaseisu seaduse maksmahakkamise seaduse-eelnõu ning riigiwõimu märkide ja wabaduse risti kaitsmise seaduse-eelnõu.

Läti-Eesti konwentsioonid ja lepingud riigikogule esitatud.

Wiimasel wabariigi walitsuse koosolekul waadati läbi Eesti-Läti wahel tehtud konwentsioonid ja lepingud ja otsustati nad riigikogule kinnitamiseks esitada. Arwatawasti tulewad nad juba lähemal riigikogu töökoosolekul päewakorrale.

Riigi majandusnõukogu
on kokku kutsutud esmaspäewaks k. 5 p. l. päewakorras Eesti-Läti majandusleping.

Postiwalitsus wõrdsustab oma peale kindlustuse kartulihõigaste eest.

Käesol wel majanduse postal wõtab põllumajandusministeerium kartulihõigastele wäljarendind piirituse-põrituste poolt walmistatawa piirituse aitsiin garantii oma peale, kuni wastaw uus sadus maksma pannakse, mi e järele garantii peawad andma kartuliühisused.

Postiwalitsus ei poolda teedeministeeriumi kawatsust postiasutuste lahtioleku aja piiramise asjus.

Nagu meie teadjalt poolt kuuleme, ei jaga postiwalitsus neid kawatsusi, mida teedeministeerium postiasutuste, eriti maa telefonide lahtioleku aja piiramiseks maksma tahab panna. Erikommisjonis, kus see küsimus arutusel oli, andis posti peawalitsuse inspektor nende kawatsuste kohta oma isearwamise sisse.

Telefoni otseühenduse sissesead-mine Tallinna-Riia wahel.

Juba warem on kõneldud kawatsustest Tallinna ja Riia wahel läbikäimise hõlbustamiseks telefoni otseühenduse sisse seada. Nüüd on ettewalmistuse töödega nii kaugele jõutud, et tulewal nädalal esimest korda proowi tehakse otseühenduse liinil.

Londoni börse teated.
17. nowembril. (Tartu raadiojaam).

Naelsterling New-Yorgis 4.301, Montrealis —, Pariisis 82.05, Brüsselis 96.45, Roomas —, Helsingis 24.92.5, Amsterdamis 11.625, Madridis 33.5, Lisabonis 21 1/16, Berliinis —20 miljardit, Wiinis 305 000, Kopenhaagenis 25 565, Stokholmis 16.475, Kristiaanias 29.925, Ateenas —, Rio de Janeiros 4 13/16, Riias —, Buenos-Ayresis 39 3/8, Praagas 150, Helsingis 163 1/2, Milaanos 103 1/4, Shanghais 3 sh. 2 p., Hongkong 2 sh. 2 5/8 p., Jokohama 2 sh. 2 11/32 p.

Soome börse teated.
16. nowembril. (Tartu raadiojaam).

London 163.20, Pariis 203, New-York 37.62, Stokholm 988, Kopenhaagen 638, Kristiaania 542, Berliin 1 miljard —, Praag 110, Brüssel 175, Amsterdam 1405, Basel 658, Room 185, Tallinna 10.90, Riia 7.35.

Riia börse teated.
16. nowembril.
(Tartu raadiojaam.)

100 rbl. 2 latt, naelsterl. 22.17, dollar 5.12, 100 franki 27.25, 100 Rootsi krooni 133.65, 100 Taani krooni 85.90, 100 Soome marka 13.40, 100 Eesti marka 1.47, 10.000 Poola marka 0.06, 1 miljard Saksa riigimarka 2, 100 Tšeho-Slowakkia krooni 14.50, 100 liret 21.60, 100 litt 50.

Wastutaw toimetaja A. Jürgenstein.
Wäljaandja Jaan Tõnisson.

Trükitud „Postimehe" trükikojas, Tartus.

Pika haiguse järele lahkus 15. now. siit ilmast meie armas ema ja wanaema, endine Nõo kabeliwahi lesk

Mari Luik.

Matmine neljapäewal, 22. now. kell 3 p. l. Nõo surnuaiale.

Sügawas leinas lapsed ja lapselapsed.

Tartu üliõpilaskonna

II. üldkoosolek

on ülikooli aulas 25. now. 1923. a. algus kell 11 e. l.

Päewakord:

1. Awamine.
2. Koosoleku korra kindlaksmääramine.
3. Üliõpilaskonna üldkoosoleku korra wastuwõtmine.
4. Üliõpilaskonna põhiseaduse täiendamine.
5. Läbirääkimised üliõpilaskonna Edustuse tegewusaruannete üle.
6. Läbirääkimised üliõpilaskonna Edustuse 1924. a. eelarwe üle.
7. Seisukoha wõtmine üliõpilaskonna osawõtmise küsimuses rektori walimisest.
8. Seisukoha wõtmine üliõpilaskonna maksu asjus.
9. Seisukoha wõtmine ülikooli põhikirja ja üliõpilaskonna põhiseaduse asjus.
10. Seisukoha wõtmine üliõpilaskonna õppelaenu küsimuses.
11. Seisukoha wõtmine üliõpilaskonna haigekassa küsimuses.
12. Seisukoha wõtmine üliõpilasmaja küsimuses.
13. Jookswad asjad.

Tartu üliõpilaskonna juhatus.

Wanemuise teater

Pühapäewal, 18. now. kell 8 õ.

Esimest korda:

Wooruslik elumees.

Franz Arnold ja Ernst Bachi lustmäng 3 waatuses.

Näitejuht **L. Hansen.**

Dekoratsioonid: kunstnik W. HAAS.

Teisipäewal, 20. now., kell 8 õ.

Rahwaetendus:

Elu narrimäng.

Karl Schönherri 5 waat. kurbmäng.

Näitejuht **L. Hansen.**

Dekoraator kunstnik **W. Haas.**

Teatri „Kaldala“ puhwet,

kiwisilla juures, wälja üürida. Kaupa tehakse pühapäewal ja esmasp. kella 10—12 e. l. sealsamas. Juhatus.

Käidawal tänawal **wälja üürida**

ruum,

kohane töötoaks ehk kaupluseks. Teateid saab Raatuse tän. 7, kiwinõude kauplusest.

Korterit

3—6 toaga ehk suuremat, otsitakse 200-kordse üüri eest. Pakkumised saata „Postimehe“ tal. A+O all.

Mööbliga tuba

ära anda Herne tän. 36—6.

Talukoht

wälja rentida. Põldu 50 Riia wakamaad. Soowijaid palun teatada sit. „Woldi“.

Mööbliga tuba

ära anda üksikule Raatuse tän. nr. 60, k. 1.

Restoraan

on juhtumisi ära anda headel tingimistel, kesklinna käidawal kohal. Teatada s/t. „J. M.“

Mööbl. tuba

elektriwalg., erasissekäik, üürile anda. — Sealsamas leiab tütarlaps korteri kaasüürilisena. Priestee tän. 83, II korral.

Kõrges headuses tuntud

Soome täidast

soowitan odawa hinnaga waadi, puuda ja naela wiisi

Joh. Huik,

Holmi tän. 5, telefon 5-53.

Pood

elukorteriga ja wähese kaubaga ära anda. Peterburi tän. 75.

Mööbliga tuba

erasissekäiguga on ära anda korralikule üliõpilasele. Tähe tän. nr. 50, krt 3. Näha kuni kella 5 p. l.

Majad müüa

Aleksandri, Karlowa, Puiestee Filosoofi, Wiljandi ja Piiri u. ja Toomemäe kõrwal ning üürile anda suur kiwihoone (tööstuse ruum).

Wennad Pehap'ite kontor,

Promenadi uul. nr. 6.

Õunapuid

ja tikerberi põõsaid müüa. Kuu tän. nr. 10, aiast. Sealsamas on wähemal arwul õunu müüa.

Odawasti müüa

Daani wõitünne,

kokkupandud tünnid 270 mrk., lahtised tünni lauad 220 m.

S. Helgensen Tartus, Aia t. nr. 6.

Lokomobiil

6-hobuse jõuline, on müüa. Etwas, W. Uibopuu, telef. 31.

Krunt

müüa. 1700 ruutsülda, Türi alewis, jaama lähedal. Teateid saab Tartus, Tiigi tän. 54, krt. 4, kella 9—11 ja 4—5.

Pesukoda „Ideal“

awas töötca klantspesu ja lihtpesu walmistamiseks.

Tellimisi wõetakse wastu.

Wälja üürida

äriruum.

Küsida Kaubahoowis 25.

Wars

on tulnud

16. ftp. Raadi wald, Tallinna tee ääres, Wasula kõrtsi juures olewast poest küjida.

Teadaanne.

Sellega teatan kõigile pealisnaha tarwitajatele, et teen kõiksuguseid

pealisnahkasid

korralikult ja ruttu. Uytlasi wajan ka **õpipoisi** pealisnaha tööde peale. Riia t. 16, saapakauplusest.

Elektri lae- ja laualampe

— — soowitab suures wäljawalikus — —

P. LALL Suurturg № 2 — raatuse kõrwal. —

Soowitame igaühele

kes kawatseb automobiili omandada, meie poole pöörata enne lõpuliku otsuse tegemist ostetawa automobiili üle, sest

automobiili ostjale

on kõige parem wäärtus wäljapandawa raha wastu kindlasti

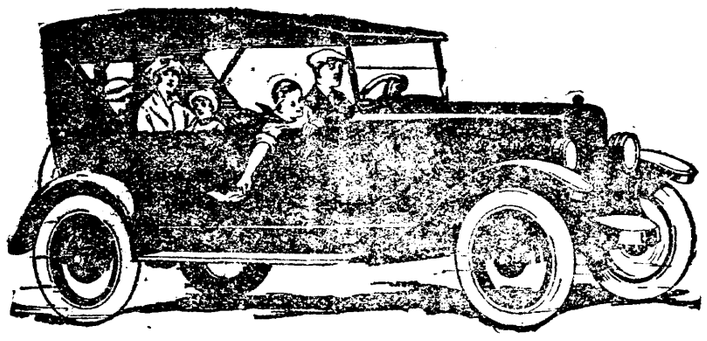

Overland automobiil

Küsige Overlandi omanikult tema arwamist.

Mõne üksiku näitusena tema kõrgewäärtuslikkuse üle wõiks tähendada:

Overland automobiilidel on **„Auto-Lite“** süsteemiline **dünamo, starter,** Ameerika **Bosch magneeto** ja **Tillotson karboraator. „Triplex“ wedrud** wähendawad halwa tee wapustusi kõige wähema wõimaluseni, missugust enne iialgi ei ole Overland klassilises kergesõidu automobiilis tuntud. Mis puutub **Overland automobiilide mootori** töötamisesse, siis olgu siinkohal tähendatud, et meie kõige parem tugi selle kindlustuseks on **proowisõit.**

Kui ostate kergesõidu automobiili, ostke

Overland

Täielikumaid teateid nende automobiilide üle annawad

Joh. Pitka & Pojad

Tallinn, Suur Karja uul. 18. Kõnetr.: 10-05, 3-48, 2-66. Telegr. aadr.: „Pitkas“

Üheski raamatukogus ei tohi puududa

Iseseiswuse tuleku päiwilt.

Mälestused: A. Birk — 1917. a. rewolutsiooni algul; A. Birk Eesti saadikuna Soomes; A. Larka — Edit Soome; M. Martna — Enne Saksa wägede maale tulekut; M. Martna Mõned päewaraamatu lehed; A. Piip — Iseseiswuse esipäiwilt; J. Kukk — Kaks „Ülewõtmist“; J. Seljamaa — Eesti esimesed diplomaatilised suhted suurriikidega; J. Weberman — Mälestused 1918. aastast; R. Premet — Mälestused Keilast; J. Tõnisson — Eesti iseseiswuse tähe all. Rohkesti piltidega ilustatud. 126+8 lhk.

Saada kõigist raamatukauplusest. — Hind 150 marka.

E. K.-ü. „Postimehe“ raamatukauplus.

Suurturg nr. 16.

üksiteenijat,

korralikku wanemat naisterahwast, tarwitatakse maale kerge majatalituse peale. Ilmuda 18. ja 19. nowembril s. a. kella 11—2 p. l. Tolstoi tän. nr. 1, krt. 3, III kord.

Soowib kohta

maalt sisseõõitnud 19-aastane laine **noormees,** pagari- ehk lihuniku-ärisse poisiks wõi kusagile hobusemeheks, on ennem ka pagari juures olnud. Pakkumised s/t. „Kaine“.

Korter

kuni 5-toaline wälja üürida Etwas, Kiwitee ääres nr. 11, majaomanik Sööt.

Müüa wähetarwitatud

papikäär

Krause, suurus 50×45 cm. Tähetornis, Pallaw.

Antakse üürile

mööbliga tuba

1 ehk 2 meesterahwale. Peetriturg nr. 3, k. 1.

Ära anda

mööbl. tuba

Jaama tän. nr. 91, k. 1.

---

3 tudumismasinat

firma „Diamant“ ja „W. Mühlhausen“, uued, nr. 5—50 cm. ja teised numbrid, kingsepa **lappmasin ja grammofon** müüa. Roosi tän. nr. 1, k. 11.

Kautsjoni wõimuline

noorukees

otsib teenistust kas tööstusesse wõi kauplusesse agendiks. Teat. s/t. energiline all.

Soowitakse

maja osta

paremesse linnajakku, hinnaga 500.000 kuni 1 miljon. Teatada s/t. J. T. all.

Wajan

metsatöölisi.

Teatada Aleksandri tän. nr. 34, krt. 3, kl. 12—2 ja 4—6 p. l.

Äri-ruumid

üürile anda wäga käidawas kohas, Anusla alewis, Walsali tän. 1.

Suur tuba,

erasissekäik ja keedumõimalus, ära anda Alewi t. nr. 10, k. 3.

Mööbliga tuba

intelligent perekonnas, kesklinna, kõigi tarwitamisega ära anda, ½ aasta üür ette maksa. Küsida Raatuse tän. nr. 19, juutseärist, kella 4—6.

Suur walge

tuba mööbliga

on ära anda Karlowa tänaw nr. 18, krt. 2, II korral.

Õed, üliõpilane ja muusikakooliõpilane, wajawad

möbleeritud tuba,

(soowitaw klaweri tarwitamine). Adressid saata Tähe tän. 61, krt. 3.

Majahoidja

korteri leiab kaine lasteta abielupaar. Jaama t. 30.

Wajan wilunud

rätsepa töölist

nais-üliriiete töö peale. Aleksandri t. 12—2. O. Lumi.

Wajatakse

ussehoidjat

kolme kohaliku teelega, kellel head soowitused ja tunnistused. S/t. „Ussehoidja“ all.

Maale, Elwa ligidale ülesku juure wäikse majapidamise peale tarwis keskealist ehk wanemat **naisterahwast perenaiseks.**

Ilmuda esmasp., 19. now. kell 12 p. Tööbörse ruumi, Kalamehe t. 14.

Apteekri-õpilast

praktikaga ehk abilist tarwitatakse normaal maa-apteeti. Pakkum. s/t. sub „R.“

Õpilasi

wõtan wastu. Pealisnahkade tööstus, Kalda tän. nr. 9, k. 2, A. Luht.

Ümbleme

naisterahwa **kleite ja ülririideid** kõige uuemate moede ja lõigete järele. Töö kiire ja korralik. Herne tän. 14, krt. 3.

Õpetan Saksa keelt

grammatikalikult ruttu rääkima. Tulla kella 1—5. Kastani tän. nr. 172, hoowis.

Diplomeeritud, wilunud

nais-õpetaja

annab õpetust Inglise, Saksa, Wene keeles, matemaatikas. Soowikorral ka hea Eesti keele tundide wastu. Õpetaja t. 7, k. 3, 2-sel korral. Rääkida kella 1—3 ja ½7—8.

„Postimehe“

tellimisi ja kuulutusi wõtawad wastu ja müüwad üksikuid numbrid:

Kalweres:

P. Erna raamatukauplused Tallinna ja Pikal tän.

J. Ossas raamatukauplus, Tallinna tänawal.

Joh. Sarap (Odamees) raamatukaupl., Pikk t. 11.

Tapal:

Joh. Luuk, raamatukaupl. Pikk tän.

Kaagweres müüb „Postimehe“

üksikuid numbrid ja wõtab „Postimehe“ tellimisi ja kuulutusi wastu „Selts“ laulu- ja mängusõidu juures.

hra Gõgasmin.

Dr. S. Kremer

Naistehaigused.

Kõnetunnid kella 12—1; 4—6. Raatuse tän. 16.

Dr. med. Kurits

Silmahaigused.

Kella 11—12 ja 4—5. Wallikraawi tän. nr. 14.

Dr. J. Wilms

Naha- ja suguhaigused.

Riia tän. nr. 55 (jaamaplats,) kl. 2—3, 5—7 p. l. 678

Närwihaiguste eriarst

Dr. K. Lellep

Karlowa tän. nr. 17, kella 3—4.

Naisarst

Dr. Aldra Rosenfeld

Naistehaigused.

Gildi tän. 1, krt. 2.

Wastuwõtmine kella 3—5 p. l.

Silmahaigused.

Dr. J. Kropmann.

Wastuwõtmine kella 12—1 ja kl. 5—7.

Riia tän. 16. 0

Hambahaigete wastuwõtmine

on Küüni tän. nr. 2, äripäewadel kella 9—1 ja 3—5 ja pühapäewadel kella 11—1.

Hambaarst J. Pajenson.

Ämmaemand-masseerija

E. Kamsen.

Jaani tän. nr. 15, kort. 3,

Ämmaproua

Erits-Blum

Peterburi tän. 17, krt. 6.

Ämmaproua

A. Eller

Kalda tän. nr. 1, kiwisilla juures.

Ämmaproua

W. Arwi

Tähe tän. nr. 65, 2. korral.

Waestele abi maksuta.

Palwekirju

mõõduka tasu eest (waestele maksuta) kõikidesse kohtu- ja ametiasutustesse kirjutan korralikult, ruttu ja asjatundlikult kirjutusmasinatel, ka abielulahutamise, maksude wähend., rahwawõekommisj., trahwidest wabast. ja maapidam. pärand. ja korteriõiguste ja kontrahtide tegemise asjus. Passaashi läbikäigul, Poe tän. nr. 9, krt. 1. Telef. 604. Kirjak. 43. Awatud kl. 8—1 ja 2—6. Nõuandmine tasuta, iseäranis korterite asjus.

Heinr. J. Kühle.

Puhastage kõik metallasjad wedelik

„Brasso“.

Kodaweres

wõtab **„Postimehe“** tellimisi ja kuulutusi wastu

kaubm. Mey.

„Postimehe“

tellimisi ja kuulutusi

wõtawad wastu ja müüwad üksikuid numbrid:

Walgas: **hra A. Suur,** raamatukaupl. — Pihkwa tän. nr. 30.

Krüüdneris: **hra J. Willer,** teoliinhataja Prangli kõrts.

Goontaga mõisas: metsaülem **hra Georg Waldmann.**

Pihkwa tänawal **kadus** laup., 18. ftp. wäike **rahakott** raha ja üksikumistajera. Tagasituumisrus (nr. 104, wäljaanud Kalkwa wallawalitsusel) palutakse ära tuua Pihkwa t. nr. 20, krt. 1, kus otewa raha wõib leidja omale jätta.